

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Elektronizace veřejné správy v České republice

Předkládá: Adéla Kvíderová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Adéla KVÍDEROVÁ**
Osobní číslo: **R20B0074P**
Studijní program: **B0421A220009 Právní specializace**
Téma práce: **Elektronizace veřejné správy v České republice**
Zadávající katedra: **Katedra veřejné správy**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Základní pojmy a východiska
3. Historický exkurs
4. eGovernment, eGovernance
5. Základní komponenty eGovernmentu
6. eGovernment ve vybraných státech a jejich srovnání
7. Elektronizace a veřejnost
8. Závěr

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

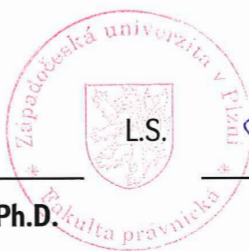
Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**
Katedra veřejné správy

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2023**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

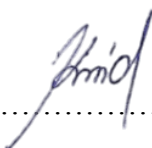
JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. srpna 2022

Čestné prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Elektronizace veřejné správy v České republice“ vypracovala samostatně, za použití odborné literatury, internetových zdrojů a právních předpisů, které jsou řádně uvedeny v seznamu použitých zdrojů. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, a že ve své práci jsem neporušila autorská práva.

V Plzni dne 25. března 2023

.....

Adéla Kvíderová

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za jeho cenné rady, věnovaný čas a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat celé své rodině, která mne při studiu podporuje a poskytuje mi oporu.

Anotace

Bakalářská práce s názvem "Elektronizace veřejné správy v České republice" se věnuje tématu eGovernmentu a jeho vývoji v ČR. V práci jsou definovány základní pojmy, jako právní dualismus, veřejný zájem a veřejná správa včetně vymezení jejich druhů. Dále se práce zabývá historickým vývojem a reformou veřejné správy v ČR a vznikem eGovernmentu. V další části jsou popsány pojmy eGovernment, legislativní úprava, organizace a bezpečnost dat využívaných eGovernmentem. Symbol eGovernmentu - panáček eGon a jeho prvky jsou v této práci rovněž popsány. V práci se také v krátkosti srovnávají výsledky eGovernmentu v ČR s ostatními státy EU. V poslední části jsou prezentována data, která popisují vnímání eGovernmentu veřejností a využití digitálních služeb v ČR.

Klíčová slova

elektronizace veřejné správy, eGovernment, legislativa, veřejný zájem, bezpečnost dat, digitální služby, eGon, digitalizace

Abstract

This bachelor thesis focuses on the topic of e-Government electronic administration in the Czech Republic. In the first part, basic concepts and foundations are defined, such as legal dualism, its historical theories, the definition of public interest, and public administration, including the types of public administration. The second chapter deals with a historical excursion, the reform of public administration, and the emergence and development of e-Government. The third part discusses the concept of e-Government, legislative regulations, its organizations, and data security used by e-Government. The fourth part focuses on the symbol of e-Government, eGon, and its elements. The penultimate section briefly summarizes how other EU countries are doing in the field of e-Government and compares them to the Czech Republic. The final part presents data that describe how the public perceives e-Government and how society uses digital services.

Keywords

electronic administration, eGovernment, legislation, public interest, data security, digital services, eGon, digitization

Obsah

Úvod	1
1. Základní pojmy a východiska.....	3
1.1 Právo soukromé, právo veřejné - právní dualismus	3
1.1.1 Historické teorie v souvislosti s právním dualismem	4
1.1.2 Veřejný zájem.....	5
1.2 Pojem veřejná správa	6
1.2.1 Negativní a pozitivní vymezení veřejné správy	7
1.2.2 Soukromá správa, veřejná správa a jejich vzájemný poměr	8
1.3 Druhy veřejné správy	9
1.4 Rozlišení mezi jednotlivými složkami státní moci a veřejnou správou.....	11
2. Historický exkurs.....	12
2.1 Reforma veřejné správy	12
2.2 Vznik a vývoj eGovernmentu v České republice	16
2.2.1 Hlavní překážky v rozvoji eGovernmentu v České republice	17
2.3 Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro rok 2014 - 2020 19	
3. eGovernment, eGovernance	21
3.1 Legislativa týkající se eGovernmentu.....	22
3.2 Organizace spojené s eGovernmentem	25
3.3 eGovernment a bezpečnost	28
3.3.1 Ochrana utajovaných informací	30
3.3.2 Ochrana osobních údajů	32
3.4 Informační systémy veřejné správy (ISVS).....	34
3.5 Další pojmy související s elektronizací.....	36
4. Základní komponenty eGovernmentu.....	40
4.1 eGon.....	40
4.1.2 Datové schránky	41
4.1.3 Czech POINT	44
4.1.4 Základní registry	46
4.1.5 KIVS - Komunikační infrastruktura veřejné správy	47
4.1.6 Zákon o eGovernmentu	48
5. eGovernment ve vybraných státech a jejich srovnání.....	49

5.1 eGovernment v pojetí České republiky a její srovnání s ostatními státy	49
5.2 eGovernment ve státech Evropské unie	51
5.2.1 eGovernment ve Francii	51
5.2.2 eGovernment v Belgii	52
5.2.3 eGovernment v Dánsku	53
5.2.4 eGovernment ve Finsku	53
5.2.5 eGovernment v Německu	54
6. Elektronizace a veřejnost	55
6.1 Data z Eurobarometru	55
6.2 Průzkumy Ministerstva vnitra České republiky	56
Závěr	59
Resumé	61
Seznam pramenů a literatury	62

Seznam použitých zkratk

ATD.	A tak dále
ČR	Česká republika
DESI	Digital Economy and Society Index
EGDI	Environmental Governance and Information System
EU	Evropská unie
GDPR	General Data Protection Regulation
ICT	Information and Communications Technology
ISDS	Informační systém datových schránek
ISVS	Informační systémy veřejné správy
KIVS	Komunikační infrastruktura veřejné správy
NATO	Severoatlantická aliance
NIA ID	Národní Identitní Autorita
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSI	Online Service Index
OSN	Organizace spojených národů
RFID	Radiofrekvenční identifikace
ROB	Registr obyvatel
ROS	Registr osob
RPP	Registr práv a povinností
RUIAN	Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
Sb.	Sbírka zákonů
TII	Telecommunication Infrastructure Index
ZIFO	Zdrojový identifikátor fyzické osoby

Úvod

V dnešní době jsou digitální technologie nedílnou součástí našeho každodenního života a mají zásadní vliv na naši společnost. Díky rychlému vývoji informačních a komunikačních technologií jsou nové a inovativní digitální řešení dostupná v mnoha oblastech, včetně veřejné správy.

Rozvoj digitálních technologií a elektronizace veřejné správy jsou nevyhnutelnými kroky směrem k modernizaci a efektivizaci státní správy. E-government nabízí obrovský potenciál pro zjednodušení a zefektivnění řady procesů a služeb, což může být pro občany, podnikatele a další subjekty výhodné z hlediska snížení administrativní zátěže a rychlejšího vyřizování řady záležitostí. Navíc, digitální služby poskytované státní správou přinášejí vyšší úroveň přístupnosti, a tím i vyšší míru transparentnosti a otevřenosti státní správy. Proto se téma elektronizace a eGovernmentu stává stále důležitějším tématem v různých zemích po celém světě, včetně České republiky.

Nicméně, je důležité si uvědomit, že eGovernment nese i určité rizika a výzvy. Například otázky soukromí a ochrany dat mohou být v digitálním prostředí problematické, a je tedy důležité, aby byly zajištěny dostatečné zabezpečovací opatření. Další výzvou může být nutnost zajistit dostatečnou dostupnost digitálních služeb pro všechny skupiny obyvatelstva, včetně seniorů, nebo pro osoby žijící na venkově. Tyto otázky by měly být pečlivě zvažovány a řešeny v rámci celkové strategie eGovernmentu.

Tato bakalářská práce se touto strategií bude podrobněji zabývat ve všech kapitolách, do kterých je rozdělena. Každá z těchto kapitol má za úkol přiblížit každému čtenáři této práce bližší pohled na elektronizaci a na pojem eGovernment. Ve všech kapitolách je podrobně rozebírán pojem elektronizace, včetně historického exkursu a vysvětlení základních pojmů. Práce se dále zaměřuje na důležité aspekty této problematiky, jako jsou právní rámce, bezpečnostní opatření a efektivita procesů. V rámci práce bude také provedeno srovnání stavu elektronizace v České republice s ostatními členskými státy Evropské unie a zhodnocení postoje naší společnosti na digitální služby. V této bakalářské práci se rovněž budeme věnovat aktuálním tématům týkajícím se digitálních technologií a jejich vlivu na společnost. Cílem této práce je

poskytnout ucelený pohled na téma elektronizace veřejné správy a eGovernmentu, a přispět tak k lepšímu porozumění této důležité oblasti.

Důvodem výběru tohoto tématu pro bakalářskou práci je jeho aktuálnost a důležitost pro moderní společnost. Elektronizace veřejné správy se stává stále více významnou oblastí, která může přinést mnoho výhod pro občany a pro celkovou efektivitu a transparentnost státního aparátu. Navíc v současné době, kdy se v důsledku pandemie COVID-19 výrazně zvyšuje využívání online služeb a komunikace, je elektronizace veřejné správy ještě více na pořadu dne. Digitální technologie a eGovernment nabízejí také možnost snadného a bezpečného přístupu k informacím a službám i v době, kdy jsou běžné způsoby komunikace omezeny.

Téma elektronizace veřejné správy je velmi rozsáhlé a zpracování tohoto tématu je náročný úkol. Je důležité pečlivě zvažovat různé faktory a aspekty této problematiky a zkoumat je z různých perspektiv, protože se to netýká pouze technologií, ale také právních rámců, bezpečnostních opatření, efektivnosti procesů a mnoho dalších faktorů. Je více než jasné, že by si toto téma zasloužilo více prostoru pro jeho zpracování, ale v této bakalářské práci mu budeme věnovat veškerý potřebný čas a pozornost, čímž získáme užitečné poznatky a informace, které nám pomohou lépe porozumět této oblasti a využít jejích potenciálních výhod.

1. Základní pojmy a východiska

1.1 Právo soukromé, právo veřejné - právní dualismus

Právní dělení práva soukromého a veřejného je v oblasti evropského právního myšlení běžným prvkem, který pochází již z dávných útrob římského práva. Český právní řád na právní dualismus nahlíží spíše z hlediska pozitivně-právní úpravy s omezeným významem. Nešlo o to, že by naše česká právní úprava význam právního dualismu neznala, ale nehrálo v našem právu nějakou zásadní roli či důležitost. To vše se změnilo přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve kterém se zvýšil význam právního dualismu, neboť sám zákoník z tohoto rozdělení ve svém prvním paragrafu vychází. Vzhledem k rozlišení tohoto práva v občanském zákoníku nabyl pojem právní dualismus svého významu, který si zkusíme v následující podkapitole trochu více přiblížit a vysvětlit, včetně jednotlivých teoretických přístupů k tomuto členění a principů, na základě kterých bylo rozlišení vybudováno. I přes to, že dělení práva na soukromé a veřejné je jedním z nejdůležitějších dělení a třídění práva vůbec, není toto dělení nikde přímo zřetelně definované a může vyvolávat v praxi mnoho problémů. Již v historii byl koncept právního dualismu některými odbornými teoretiky odmítán.¹

Důvody, proč bylo toto dělení práva teoretiky zpochybňováno a popíráno, mohou být i ideologické. Typickým příkladem upřednostňování veřejného práva před právem soukromým je zastávaná teorie socialistického práva. Tato teorie vychází z marxismu-leninismu a jedná se o teorii, která byla zastávaná i v naší společnosti. Ani v této právní rovině však nedošlo ke zrušení vnitřního členění práva na různá odvětví, což velkou měrou přispělo k rozdílům mezi odvětvími veřejného práva (například správní právo) a obory soukromého práva (například občanské právo hmotné). Dalším možným důvodem kritiky koncepce dělení práva spočívá na zastaralé představě založenou na rozdílu mezi občanskou společností a vrchnostenským státem.²

¹ Mezi odpůrce koncepce právního dualismu řadíme hlavně představitele vídeňské a brněnské normativní školy - Hanse Kelsena, Adolfa Merkla nebo Františka Weyra. HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 8. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 25.

² HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 8. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 24-25. ISBN 978-80-7179-254-3.

1.1.1 Historické teorie v souvislosti s právním dualismem

Již v římském právu se rozlišila takzvaná zájmová teorie, která se zachovala až do současnosti a je považována jako nejstarší dělicí teorie vyjádřená římským právníkem Ulpianem. Základním a klíčovým kritériem této teorie je na jedné straně veřejný zájem a druhé straně pak zájem jednotlivce. V případě, že máme zájem o veřejné a obecné blaho, budeme se na základě této teorie řídit normami práva veřejného a naopak. Ulpianus toto rozdělení provedl v souvislosti se studiem práva, a proto je velmi důležité nezapomínat, že to tato definice není citována jako zcela úplná. V římském právu se často upínala pozornost jen na tu část práva, které upravovalo vztahy v soukromém sektoru, zatímco právu v oblasti veřejného sektoru se nevěnovalo příliš velké pozornosti. Římané považovali veřejné právo za právo chránící veřejné zájmy a naopak právo chránící individuální zájmy bylo právem soukromým. V tomto ohledu bylo také soukromé právo podřízené právu veřejnému.

Druhou a také navazující teorií je teorie subordinační či teorie nadřazenosti a podřazenosti subjektů. Tato teorie byla za dob Československa v právní rovině označována také jako teorie mocenská a toto označení se v právní vědě používá dodnes.³ Mocenská teorie je založena na rozdílu postavení účastníků právního vztahu, kteří mohou být buďto vzájemně v rovném nebo v nerovném postavení, co se práv a povinností týče. V případě rovného postavení se jedná o *ius privatum*, tedy o vztah v soukromém právu a v případě nerovného postavení je tento stav latinsky nazýván jako *ius publicum*, tedy vztah v právu veřejném. Veřejné právo je v této rovině vyjádřeno přítomností nositele veřejné moci, který je na základě tohoto zmocnění či dispozice, nadřazen vůči druhému účastníkovi právního vztahu jako veřejnoprávní subjekt. Tato teorie není rovněž schopna důsledně rozlišovat veřejné a soukromé právo, protože odkazuje například na vztahy subjektů plynoucích z veřejnoprávních smluv na straně jedné a na druhé straně na skutečné vztahy nadřazenosti a podřízenosti, ke kterým dochází například v rodinněprávních či pracovněprávních vztazích.⁴

³ I k této teorii měli někteří čeští právní teoretici výhrady. Jednalo se zejména o Frantška Weyra, Jiřího Hoetzela nebo Jaroslava Pošváře. Tamtéž, s. 26.

⁴ GERLOCH, Aleš a Jan TRYZNA. *Dualismus soukromého a veřejného práva a nový občanský zákoník: k jednotě a diferenciaci práva. Právník*. 2014, **153**(9), 730-745. ISSN 03247007.

Poslední teorií je teorie subjektů neboli teorie organická, která je dnes nejvíce přijímanou teorií, byť v různých modifikacích. Tato teorie je založena na tom, zda se subjekty, které vystupují v právních vztazích, vyskytují určitém právním poměru v některých veřejnoprávních korporacích z důvodu svého členství (například z důvodu své státní příslušnosti) či nikoliv. Zastáncem této teorie byl v český právní teoretik Jiří Pražák, který preferuje jako kritérium rozlišování právních odvětvích právní normu, která hledí na právní subjekt jako na člena právní společenosti. Nicméně i tato teorie je dodnes často velmi kritizována, a to z důvodu vymezení veřejnoprávního poměru, který neodpovídá stavu skutečnému. Kvůli této skutečnosti pak nelze jednoznačným a věrohodným způsobem rozlišit právo soukromé a veřejné.

V literatuře se také můžeme často setkat s modifikovanými organickými teoriemi, do kterých spadá i nová teorie subjektů. Dle této teorie je právo soukromé označované jako právo obecné, které má upravovat povinnosti a práva všech subjektů práva, a to včetně nositelů veřejné moci.⁵

Pro ucelení tématu je zde důležité a vhodné zmínit to, že i přes existenci všech těchto teorií a všech možných rozlišení, nemá právo soukromé a ani právo veřejné úplně přesně vymezenou hranici a ani jasné kritérium členění, jak již výše autorka popisovala. Právo veřejné a právo soukromé se vzájemně prolínají a nejde tedy o absolutní charakter rozdělení.⁶

1.1.2 Veřejný zájem

V minulé podkapitole spolu s Ulpiánovou teorií zmínila autorka pojem veřejný zájem, který je často kritizován za jeho neurčitost. Vzhledem k neexistenci definice je těžké rozlišit i již zmiňovanou hranici mezi veřejným a soukromým právem, jakožto i veřejné i soukromé správy jako takové. Ústavní soud České republiky ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 24/04 potvrdil skutečnost, že aplikovat neurčitý právní pojem v konkrétních věcech náleží příslušnému orgánu, a že nelze deklarovat veřejný zájem ve věcech jasně vymezených zákonem. *„Veřejný zájem v konkrétní věci je zjišťován v průběhu správního řízení na základě poměrování nejrůznějších partikulárních zájmů,*

⁵ HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část*, 8. vydání. Praha: C.H.Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-254-3, s. 26-27.

⁶ GERLOCH, Aleš a Jan TRYZNA. *Dualismus soukromého a veřejného práva a nový občanský zákoník: k jednotě a diferenciaci práva. Právník*. 2014, **153**(9), 730-745. ISSN 03247007.

po zvážení všech rozporů a připomínek. Z odůvodnění rozhodnutí, jehož ústředním bodem je otázka existence veřejného zájmu, pak musí zřetelně vyplynout, proč veřejný zájem převážil nad řadou soukromých, partikulárních zájmů. Veřejný zájem je třeba nalézt v procesu rozhodování o určité otázce (typicky např. o vyvlastňování), a nelze jej v konkrétní věci a priori stanovit. Z těchto důvodů je zjišťování veřejného zájmu v konkrétním případě typicky pravomocí moci výkonné, a nikoliv zákonodárné.”⁷

Pod pojmem veřejný zájem bychom si tedy mohli představit uspokojování potřeb a hodnot pro širší společnost, které jen leckdy bývají nadřazeny vůči zájmům jednotlivce. Jedná se například o udržování pořádku, ochrany životního prostředí nebo o zajištění vzdělávacích institucí. Co se týče omezování nebo jakýkoliv zásahů vyplývají z ochrany veřejného pořádku vůči jednotlivcům a jejich soukromým zájmům, vždy musí mít tento zásah racionální základ. Stát má v tomto případě za úkol zajistit jeho ochranu a použít všechny dostupné prostředky, které mohou zastavit toto protiprávní jednání neboli jednání *contra legem*.⁸

1.2 Pojem veřejná správa

Vysvětlení pojmu veřejná správa není vždy tak jednoduché, jak se může na první pohled zdát. Mnoho autorů různých odborných publikací se většinou shodují a zamýšlejí nad tím, jak tento pojem správně, výstižně nebo alespoň přesvědčivě popsat z pohledu pozitivního hlediska. Důvodem může být především to, že správní věda z hlediska svého juristického přístupu, nemůže zcela komplexně definovat a vymezit tento složitý jev nazývaný *správa*. Všechny pokusy o snahu překročení úzkého resortního hlediska pro vymezení a definici pojmu správy, byly vždy použitelné i pro ostatní vědní obory, který s tímto pojmem pracují. Jiří Pražák, český právní teoretik a vědec, vymezil pojem správa v obecné rovině jako „*činnost nesoucí se za trvalým účelem řídit ty které záležitosti*”⁹

⁷ Nález Ústavního soudu ČR: sp.zn. Pl.ÚS 24/04. Databáze NALUS: *Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-24-04>

⁸ PAVLÍČKOVÁ, Klára. *Elektronizace veřejné správy v ČR - e-government* [online]. Třemošná, 2018 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/31516/1/Klara%20Pavlickova%20-%20Elektronizace%20verejne%20spravy%20v%20CR%20-%20e-government%2C%202018.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

⁹ HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 9. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1, s. 1-3.

Vývoj sociálních i ekonomických věd a vytváření nových oborů na hranicích již zavedených disciplín, přináší spíše nové dílčí pohledy pro přijatelné vymezení pojmu správa. V důsledku toho lze nalézt různé definice pojmu správa, které ale nepřinášejí příliš uspokojivé výsledky, a to hlavně z hlediska úkolů nové moderní veřejné správy. V poslední době se stále častěji objevuje tendence nahradit pojem správa pojmem management a aplikovat jej na organizaci a řízení veřejných záležitostí stejně jako tomu je v soukromém sektoru. Avšak takové pojetí veřejné správy je spíše aplikovatelné na efektivní řízení vnitřní organizační struktury a jejího obsahu, než na vnější řízení správy, které má být odrazem služby občanů a institucí v rámci objektivně vymezené komunity spjaté s určitým územím. Nicméně některé zásady managementu mohou také velmi výrazně zlepšit efektivitu a výkonnost veřejné správy, které jsou s ohledem na modernizaci veřejné správy více než potřebné, a proto je spojování pojmu správa a pojmu management v některých ohledech pochopitelný.

V obecné rovině má pro nás správa nejen význam teoretický, ale i praktický, který má veřejnou správu blíže vymežit ve společnosti a také určit její nositele. V historii se můžeme setkat často s pojmem státní správa, který byl používán místo již námi známého pojmu *veřejná správa*, a proto se s tímto pojmem v minulém období neseznamujeme v žádné vědecké práci ani v legislativě. V minulém režimu se dávalo jasně najevo, že jen stát a jeho orgány mají veškerou způsobilost a kompetence dbát o veřejné blaho a jen orgány státu mohou rozhodovat o tom, co je potřeba za tím účelem učinit. Tím se zřetelně popřela možnost podílení obyvatel na správě věcech veřejných a existence občanské společnosti.

Pokud bychom se měli vrátit k samotné definici pojmu veřejná správa, v zásadě jím rozumíme buď určitý druh činností nebo soubor institucí, které veřejnou správu vykonávají.¹⁰ Tím lze veřejnou správu rozlišit na materiální a formální pojetí.¹¹

1.2.1 Negativní a pozitivní vymezení veřejné správy

Materiální pojetí lze dále rozdělit na pozitivní a negativní vymezení. Negativní vymezení veřejné správy má svůj původ v nepřesvědčivé snaze definovat veřejnou

¹⁰ HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 9. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1, s. 1-3.

¹¹ Materiálním pojetím rozumíme činnosti státních či jiných veřejných institucí, které jsou však odlišné od moci soudní a zákonodárné. Naopak formální pojetí klade důraz na instituce a orgány, jimž byla svěřena pravomoc a působnost řešit veřejné úkoly. Hoetzel ve své definici správy ve formálním pojetí vymezuje činnost orgánů, které jsou označeny jako správní úřady. Tamtéž, s. 1-3.

správu pozitivně. V zásadě je negativní vymezení veřejné správy založeno na abstrakci, která je vyjádřena takto: „*veřejná správa je souhrnem činností, které nelze kvalifikovat ani jako zákonodárné ani jako soudní*“.¹² Nicméně ani tato definice není dokonalá a dává jen přibližnou představu o jevu správy.

Naopak pozitivní vymezení veřejné správy souvisí s veřejnými úkoly, které musí veřejná správa zajišťovat. V tomto případě nezáleží na tom, zda veřejné úkoly plní státní orgány nebo jiné orgány veřejné moci či jiné autonomní orgány, neboť důležité je určení vztahu působnosti mezi nimi jako jedné z důležitých výpovědí o míře centralizace a decentralizace veřejné moci ve státě. Základním problémem pozitivního vymezení veřejné správy je objem a forma správních činností, které se mění v závislosti na úkolech, které se veřejné správě přisuzují, a to i v historických souvislostech. Některé definice mohou být tedy až příliš obecné, jiné zase abstraktní nebo naopak moc úzké. Ale i tak by se neměly pokusy o pozitivní vymezení správy ztrácet.¹³

1.2.2 Soukromá správa, veřejná správa a jejich vzájemný poměr

Definice správy soukromé a správy veřejné navazuje svou podstatou na diferenční znaky práva veřejného a soukromého. Veřejnou správu můžeme rozlišovat podle základních kritérií na správu soukromou, jedná-li se o správu soukromých záležitostí a správu veřejnou, mluvíme-li o správu záležitostí veřejných.¹⁴ Veřejnou správu, můžeme rozdílit od té soukromé, definovat jako soubor institucí, která má specifické charakteristiky odvíjející se od specifických charakteristik státu. Těmito specifickými charakteristikami se rozumí jejich veřejnoprávní charakter, objekt spravování a striktní požadavek zákonnosti, který dopadá na jejich fungování.¹⁵ I zde ovšem narazíme na možný problém, v podobě vymezení rozdílu mezi těmito správami. Proč?

K obtížnosti vymezení rozdílů mezi správou veřejnou a správou soukromou přispívá rozšíření a neurčitost již zmiňovaného pojmu veřejný zájem, neboť z důvodu jeho neurčitosti dochází k rozmnožování služeb veřejnosti, a to jak subjekty práva

¹² HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 11-13. ISBN 978-80-7478-561-0.

¹³ Tamtéž, s. 11-13

¹⁴ Špaček, David. (2013, září). *Veřejná správa a její funkce - úvod do teorie veřejné správy*. ECON MUNI, Brno, Česká Republika.

¹⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 14-15. ISBN 978-80-7478-561-0.

veřejného (stát, obce a podobně), tak subjekty soukromého práva představované obecně prospěšnými společnostmi, nadacemi a tak dále. I přesto existují základní rozdílné aspekty mezi těmito správami, které platí zejména v kontinentální Evropě a nemohou a ani nejsou absolutizovány.

Hlavními rozdíly z věcného hlediska je míra právní vázanosti těchto správ a jejich sledovaný cíl. V soukromé správě je její nositel volný ve svém jednání, neboť právní řád ho váže jen negativním způsobem, a to z hlediska rámce jednání. Na rozdíl veřejná správa je vymezena právním řádem nejen negativně, ale i pozitivně, a to stanovením působností a pravomocí, které jsou stanovené každému jejímu vykonavateli zvlášť. Mezi další rozdíly bychom mohli zařadit i úkoly, které mohou správy řešit. Zatímco správa soukromá si sama určuje své cíle a úkoly, veřejná správa je vázána právem a musí vykonávat úkoly, které jsou jí zákonem nebo jinými právními předpisy stanovené. To je možný důvod, proč veřejná správa nemá takový prostor pro změnu základních úkolů.

A zde se opět vracíme ke slovu management, který je ve veřejné správě často prosazován. S tímto slovem se pojí stále mnoho kontroverzí a otázek, neboť do jaké míry může veřejná správa prosazovat své vlastní postupy? Toto řešení je stále velmi otevřené a zůstává velkým problémem, protože volnost jednat a hledat různé způsoby řešení je stále omezeno právními předpisy, ve kterých jsou velmi detailně vymezeny působnosti a pravomoci správních orgánů. To platí zejména tehdy, kdy úřady rozhodují o právech a povinnostech jednotlivých subjektů, ve kterých se musí řídit přesnými a jasně stanovenými právními pravidly. Volnost jednat se v této sféře nabízí hlavně v oblasti majetkových práv a v oblasti hospodářských a sociálních služeb.¹⁶

1.3 Druhy veřejné správy

Jak už jsme si řekli výše, pojem správy není úplně tak zcela jednoznačný, a proto se činí různé pokusy jak pojem správu, co nejlíže charakterizovat podle různých hledisek. Jedním z těchto členění, je právě členění podle druhů.¹⁷ Veřejnou správu

¹⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 14-15. ISBN 978-80-7478-561-0.

¹⁷ HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část*, 7. vydání. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-049-2, s. 11-14.

můžeme rozlišovat podle jejího hlediska organizačního uspořádání, podle její právní formy, podle úkolů nebo podle jejího obsahu.¹⁸

Dělení správy podle jejího hlediska je spojeno ve formální i materiálním pojetí s dělbou moci, jejíž složky musí být od sebe v moderním státě oddělené.¹⁹ Dělbou moci lze rozdělit na moc výkonnou, soudní a zákonodárnou, kdy dělba moci má fungovat jako způsob, který vyučuje převážení z jedné moci nad druhými a tedy i usurpaci moci.²⁰ Toto dělení není však jediným možným dělením. Rozdělit moc ve státě můžeme i podle úrovní daných územních členěním státu, tvořené kraji, okresy a obcemi nebo podle federativního uspořádání. Obě dvě dělby moci výrazně ovlivňují rozhodování o tom, jaké pravomoce budou ponechány orgánům státu a jaké pravomoce budou svěřeny jiným subjektům a na jakém konkrétním stupni.²¹

Co se týče organizačního uspořádání, zde se musíme řídit určitými principy jako jsou centralizace, decentralizace, koncentrace nebo dekoncentrace. Konkrétní podobu organizačního uspořádání však provádí ústava toho kterého státu, a proto nelze přesně říct univerzální organizační uspořádání veřejné správy, neboť správa každého státu má svá vlastní specifika. Avšak pro výklad organizační struktury lze uvést tři základní výstavby, a to:

- územní a věcnou působnost
- určení subjektu veřejné správy v konkrétní věci na určeném území

Rozdělení správy podle územního (prostorového) hlediska můžeme rozlišit do tří různých úrovní, a to: ústřední, regionální a místní. Z hlediska věcného se dále správa dělí na politickou (všeobecnou) a odbornou (specializovanou).

Dalším hlediskem dělení veřejné správy je podle její právní formy, která nám má dát odpověď na to, kdy veřejná správa realizuje formy práva veřejného a kdy práva soukromého. V případě realizace forem veřejného práva se subjekty právního vztahu

¹⁸ Profesor Jiří Hoetzel rozděloval správu na několik druhů, a to na správu vrchnostenskou a nevrchnostenskou, volnou a vázanou, fakultativní a obligatorní, politickou a contario, na jiná odvětví veřejné správy, státní správu a samosprávu, správu a policii a nakonec rozlišoval správu a správní soudnictví. Tamtéž, s. 11-14

¹⁹ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy. 4. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 18-19. ISBN 978-80-7478-561-0.

²⁰ KLÍMA, Karel a kolektiv. *Státověda.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 35. ISBN 80-86898-98-9.

²¹ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy. 4. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 14-15. ISBN 978-80-7478-561-0.

nacházejí v nerovném postavení a naopak v soukromém právu jsou si účastníci zcela rovni. Na základě tohoto hlediska se určuje i další dělení veřejné správy, a to na správu vrchnostenskou a na správu fiskální.²²

Správa vrchnostenská je představovaná formami práva veřejného, správa fiskální je naopak vykonávaná formami soukromého práva. Vrchnostenská správa je v evropském kontinentálním právu představena klasickým trojúhelníkem, jehož vrcholy tvoří právní předpis, donucovací opatření a správní akt. Fiskální správa je odvozená z fiskální teorie a týká se státního majetku a finančních věcí, ve kterých stát vstupuje k ostatním subjektům jako rovnocenný partner.²³

1.4 Rozlišení mezi jednotlivými složkami státní moci a veřejnou správou

S tím, jak je veřejná správa vymezena a definována, je spojena otázka, v čem se tato správa liší od ostatních od činností spjatých s výkonem moci veřejné.

Pokud bychom srovnali zákonodárství a veřejnou správu, jejich rozdíly jsou do velké míry závislé na uspořádání státu a jeho ústavě. Dalo by se říci, že zákonodárná moc je v demokratickém parlamentním státě veřejné správě nadřazena, a to z toho důvodu, že pro ní vytváří právní rámec ve kterém se může správa pohybovat. Z toho vyplývá, že veřejná správa je činností podzákonnou a výkonnou.

Co se týče moci soudní a veřejné správy, jejich vztah je v demokratickém parlamentním státě stále více intenzivnější, což je dáno hlavně kontrolou veřejné správy ze strany soudnictví. Čím dál tím častěji se v různých odborných člancích a publikacích můžeme setkat s názorem, že mezi těmito dvěma složkami není žádného velkého rozdílu, neboť jsou obě činnosti povahou výkonné a ke vztahu moci zákonodárné, také činností nižší. Na druhé straně existují názory, které tyto dvě činnosti od sebe odlišují a zdůrazňují spíše jejich rozdílné rysy než jejich totožnost. Vzhledem k ústavě a zákonům naší země se přikláníme spíše ke druhé skupině.²⁴

²² HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 7. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-049-2, s. 11-14.

²³ HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy, 4. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 14-15. ISBN 978-80-7478-561-0.

²⁴ HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 8. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-254-3, s. 26-27.

2. Historický exkurs

K ucelení a k pochopení celé problematiky o digitalizaci a modernizaci veřejné správy, je důležité také zmínit její historický exkurs a historické souvislosti, které vývoj elektronizace doprovázely. Pod pojmem elektronizace si můžeme představit dlouhodobý proces, který má za úkol zavést moderní a elektronické prostředky spolu s využíváním výpočetní techniky do veřejné správy, za účelem jejího zefektivnění a jednoduššímu výkonu. Tím se rozumí hlavně usnadnění komunikace mezi orgány veřejné správy mezi sebou navzájem, ale také komunikace mezi veřejnou správou a občany.

V 90. letech 20. století se s postupným zaváděním internetu do domácností objevily myšlenky typu: jak zjednodušit komunikaci mezi občany a úřady, jak vytvořit rámec pro výkon správy nebo jak zjednodušit jejich přístup k informacím a zároveň všechny informační systémy propojit, neboť byly od sebe dříve izolované navzájem.²⁵ Již tedy s rozvojem vynálezů v oblasti ICT se začaly poprvé objevovat úvahy o tom, jak tyto vynálezy konvertovat do veřejné správy a o jejich praktickém využití. Například již prezident Masaryk zastával názoru, že „*nesnáze velikého množství lidu a jeho geografického rozdělení, musí být podle možnosti překonány, značnou měrou pomáhají tu různé moderní komunikační prostředky*“.²⁶

Pro pochopení skutečného vývoje a procesu implementace tohoto významného kroku v digitalizaci veřejné správy, je vhodné připomenout vývoj správy a její organizaci před tím, než se objevily první systémy a kroky, které tvořily základ celého eGovernmentu.

2.1 Reforma veřejné správy

Reforma veřejné správy měla být již od svého počátku představována jako komplexní a dlouhodobý program, který má za úkol nejen modernizaci veřejné správy,

²⁵ TYKVARTOVÁ, Aneta. *Elektronizace veřejné správy v ČR – e-Government* [online]. Plzeň, 2019 [cit. 2022-02-18]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/37259/1/DIPLOMKA%20FINAL%20-%20MOJE.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

²⁶ ŠPAČEK, David. *EGovernment - cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 1. ISBN 978-80-7400-261-8.

ale také zefektivnění územní státní správy a územní veřejné správy. Změny neměly probíhat jen z hlediska formy veřejné správy, ale také z hlediska jejího obsahu.²⁷

Za první reformní krok je považován pád totalitního režimu v roce 1989 a zrušení národních výborů, které byly zrušeny zákonem č. 367/1990 Sb., o obcích (obecní zřízení).²⁸ Následně byla v roce 1990 schválena nová změna ústavy²⁹ a zároveň bylo přijato mnoho významných zákonů, mezi které patřily: zákon o obcích, zákon o volbách do zastupitelstev krajů, zákon o hlavním městě Praze a zákon o okresních úřadech.³⁰ Tím také odstartovaly první kroky decentralizace státní správy, ve které byly obnoveny samosprávné obce a vznikly okresní úřady jako orgány státní správy, které mají všeobecnou působnost na území okresů. Decentralizací se opět oddělila státní správa a samospráva.³¹

Ústřední orgány na zrušení krajských národních výborů reagovaly návrhem, který měl zajistit změnu zákonných úprav upravující činnost specializovaných orgánů státní správy na daném území. Na úrovni okresů působily okresní úřady, které plnily funkci orgánů státní správy. Ústava České republiky zakotvovala mimo jiné také základní úroveň samosprávy a existenci vyšších územních samosprávných celků na regionální úrovni. Se založením vyšších územně samosprávných celků se spustili mnohé diskuze a názory o počtu krajů a dalších souvisejících otázkách. Nicméně všechny tyto debaty byly ukončené v roce 1997, kdy byl přijat ústavní zákon o vytvoření vyšších územně samosprávných celků.³² Tento ústavní zákon ukončil sice možné debaty o počtu krajů, ale také pouze *de jure* zakotvil jejich právní základ a vytvořil z nich prázdné a černé skříňky. Všechny otázky se avšak včas dořešily, neboť

²⁷ LOUDA, Tomáš, Lenka VOŠTRÁ a Jiří GROSPÍČ, ed. *Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 57. ISBN 80-7380-001-2.

²⁸ SCHELLE, Karel. *Základy dějin veřejné správy*. Brno: Key Publishing, 2019, s. 55. ISBN 978-80-87475-59-1.

²⁹ Ústavní zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů

³⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, zákon č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech, který byl ke dni 1. 1. 2003 zrušen.

³¹ LOUDA, Tomáš, Lenka VOŠTRÁ a Jiří GROSPÍČ, ed. *Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 57. ISBN 80-7380-001-2.

³² Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

tento ústavní zákon nabyl účinnosti až k 1. 1. 2000, kdy k tomuto datu vzniklo 14 krajů včetně hlavního města.³³

Avšak ani vznik územně samosprávných celků se neobešel zcela bez problémů. Problémy se vznikem krajů souvisely hlavně z hlediska jejich velikosti, kdy velikost některých krajů byla příliš malá a nevyhovovala podmínkám pro poskytování pomoci z fondů Evropské unie. Proto i po účinnosti zákona č. 347/1997 Sb. bylo zapotřebí provést některé legislativní úpravy a organizační opatření. Abychom mohli čerpat z prostředků fondů Evropské unie, zavedly se takzvané regiony soudržnosti neboli statistická nomenklatura jednotek NUTS.³⁴

Další komplikací byla skutečnost, že se vznikem nových územně samosprávných celků nebyly zrušeny kraje, které byly stanovené zákonem č. 36/1960 Sb.³⁵ Tyto kraje z roku 1960 stále vymezovaly správní obvody některých orgánů, které vykonávali státní správu v území (jednalo se o kraj Středočeský, Jihočeský, Západočeský, Severomoravský, Jihomoravský, Východočeský a Severočeský). Tento problém měl řešit nový návrh zákona o územním členění státu.

V roce 1998 vláda schválila podrobný návrh reformy veřejné správy, který navazoval na již opakované záměry předkládané v debatě v průběhu 90. let. Návrh na reformu obsahoval například potřebu decentralizace státní správy na orgány územní samosprávy, dekoncentraci státní správy na nižší orgány při zachování principu subsidiarity, vymezení obsahu úkolů a postavení samosprávy do souladu s ústavou a dokumenty Evropské unie, začátek přípravy státní služby a další. V okamžiku plnění cílů stanovených v tomto návrhu došlo ke zrušení zákona č. 147/2000 Sb., o okresních úřadech, kdy jejich působnost byla přenesena na orgány samosprávy, přesněji na obce v přenesené působnosti, které vyhovovaly stanoveným kritériím a byly v přímé vazbě na

³³ Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu byl přijat Národním shromážděním Československé republiky v roce 1960. Účinnosti nabyl tento zákon ve stejném roce. Zákon byl ke dni 1. 1. 2021 zrušen a nahrazen novým zákonem č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů.

³⁴ Klasifikace CZ-NUTS slouží jako klasifikace územních celků v České republice, která se zpravidla používá pro statistické a analytické účely. Používá se také i pro již zmiňované fondy Evropské unie, kterým jsou poskytovány údaje a úkoly spojené s čerpáním z těchto fondů. Tyto úrovně jsou: NUTS 0, NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3. *NUTS - Informační web územního plánování* [online]. 2020 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

³⁵ Tamtéž, s. 58-59

občana. I v této etapě se stát snažil co nejvíce přiblížit veřejnou správu občanům, a tato fáze se považuje také za druhou fázi reformy veřejné správy.

Působnost se dále převáděla na kraje nebo na nově vzniklé pozemkové úřady a Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. V roce 2003 vznikl další reformní zákon, a to zákon č. 314/2002 Sb.³⁶ a vyhláška ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb.³⁷, ve které byly stanoveny správní obvody obcí s rozšířenou působností a správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. V souvislostech s těmito změnami bylo zapotřebí upravit také hranice krajů, tedy jejich velikost, a proto se objevil vládní návrh, který řešil vymezení hranic krajů. Avšak tento návrh byl hned v prvním čtení v poslanecké sněmovně zamítnut, s tím, že se návrh poupravil a byl znovu projednán. Tato upravená verze byla v roce 2004 již poslaneckou sněmovnou schválena a zákon č. 387/2004 Sb., o změně hranic krajů a o změně dalších zákonů nabyl účinnosti k 1. 7. 2004, avšak za podmínky, že do konce roku 2004 byla použita ustanovení, která upravovala postupy a úkoly zabezpečení voleb do zastupitelstev krajů v témž roce. Vzhledem k úpravě krajských hranic musela postoupit legislativní úpravy i vyhláška č. 388/2002 Sb.³⁸

Proces reformy veřejné správy v České republice byl doprovázen také evropeizací, kdy v roce 1999 byla v naší republice schválena nová koncepce státní správy a samosprávy jako správy veřejné. Téhož roku byla do našeho právního řádu též implementována mezinárodní úmluva Evropské charty místní samosprávy, která zakotvuje základní otázky postavení místní samosprávy a její poslání.³⁹ Tuto chartu podepsali všechny členské státy, kromě San Marina a Monaka. Vzhledem k právním odlišnostem jednotlivých států, si mohou členské státy vyhradit některá ustanovení Charty, se kterými nesouhlasí. Řadí se mezi ně i Česká republika, která chartu uzavřela s výhradami k článku 4, 6, 7 a 9. Výhrady se týkaly například služebních podmínek

³⁶ Zákonem č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem, bylo stanoveno 205 obcí s rozšířenou působností a 388 obcí s pověřeným obecním úřadem.

³⁷ Vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, který byl dne 1. 1. 2021 zrušen a nahrazen zákonem č. 51/2020 Sb.

³⁸ LOUDA, Tomáš, Lenka VOSTRÁ a Jiří GROSPÍČ, ed. *Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 65-67. ISBN 80-7380-001-2.

³⁹ PAVLÍČKOVÁ, Klára. *Elektronizace veřejné správy v ČR - e-government* [online]. Třemošná, 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/31516/1/Klara%20Pavlickova%20-%20Elektronizace%20verejne%20spravy%20v%20CR%20-%20e-government%2C%202018.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

zaměstnanců místní samosprávy, ochrany finančně slabších místních samospráv nebo možnost místních společenstev k úpravě svých přenesených pravomocí dle svého uvážení.⁴⁰

2.2 Vznik a vývoj eGovernmentu v České republice

V České republice se občané poprvé setkali s pomyslnou elektronizací v roce 1999, kdy mohli prostřednictvím své elektronické pošty, podat žádost o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Do našeho právního rádu byl následující rok implementován institut elektronického podpisu⁴¹, který měl zjednodušit elektronickou komunikaci mezi orgány veřejné správy a občany. Nicméně ani implementace elektronického podpisu do českého právního řádu se neobešla bez problému. Trvalo totiž téměř rok a půl, než byl k tomuto zákonu vydán prováděcí právní předpis, který měl umožňovat používání elektronického podpisu v praxi vůbec. S elektronickým podpisem bylo také umožněno elektronické komunikace v řadě správních agend, a to na základě několika novel správního řádu. I zde se vyskytla komplikace v podobě neexistence elektronických podatelů, a to z toho důvodu, že řada správních úřadů nebyla na tuto změnu připravena. Tím, že se neprovozovaly elektronické podatelny, znemožnila se možnost občanovi podávat elektronická podání.⁴²

Další posun v podobě elektronizace veřejné správy následoval v roce 2000, kdy byl zřízen nový Úřad pro veřejné informační systémy a jehož právní úprava mu umožnila koordinovat a vyměňovat data mezi jednotlivými informačními systémy veřejné správy. V roce 2003 tento úřad zanikl a jeho místo zaujalo nově zřízené Ministerstvo informatiky. Díky tomuto ministerstvu byla prosazena novela elektronického podpisu, která uložila povinnost všem úřadům provozovat elektronické podatelny a také zavedla nový institut elektronické značky. Další novela se týkala zákona o informačních systémech veřejné správy, jejíž účinky se promítly až v dalších letech. Ministerstvo informatiky bylo vždy chápáno spíše jako marketingový

⁴⁰ Vlastní poznámky autora.

⁴¹ Elektronický podpis je vymezen v zákoně č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, přičemž zákon hned ve druhém paragrafu definuje podstatné znaky a rysy tohoto podpisu. Zákon rozlišuje „prostý“ elektronický podpis, který si může opatřit každý z nás a „zaručený“ podpis, ke kterému je povinnost mít certifikát. VODIČKA, Milan. *3D: Data, daně digitálně aneb ajťákem proti své vůli*. In: . Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 34-35. ISBN 978-80-7478-671-6.

⁴² ŠTĚDRŮŇ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. s. 20. ISBN 978-80-87041-25-3.

programátor elektronické formy komunikace a jako subjekt, který sleduje problematiku eGovernmentu a zároveň zastupuje naši republiku u Evropské unie a dalších organizacích v oblasti informační společnosti. I přes to, že mělo relativně slabé postavení, se ministerstvu podařilo připravit také státní a informační politiku, Broadbandovou strategii či Národní strategii informační bezpečnosti.⁴³

Dalo by se říci, že první koncepty rozvoje eGovernmentu v České republice se považuje přijatá Národní telekomunikační politika a Státní komunikační politika v roce 1999. Se vznikem Ministerstva informatiky došlo k odklonu těchto přijatých konceptů s tím, že byly přehodnoceny a v roce 2004 nahrazeny Státní informační a komunikační politikou, kterou můžeme znát také pod pojmem e-Česko 2006. Tato politika se také orientovala na záměry eEurope 2005 v souladu s cíli Lisabonského procesu, a to z toho důvodu, aby Česká Republika dosáhla svých závazků vůči Evropské unii a také, aby využila potenciál veškerých informačních a komunikačních technologií. Dle Štedroně můžeme již s jistotou říct, že některé cíle stanovené ve Státní informační a komunikační politice nebyly dosažené a splněné.⁴⁴

2.2.1 Hlavní překážky v rozvoji eGovernmentu v České republice

Pokud bychom se měli zaměřit na hlavní překážky v letech 1999 - 2006, bylo by možné vyjmenovat čtyři hlavní problémy, které byly s vývojem eGovernmentu spojovány. Česká Republika byla v té době výrazně zaostalá v možnostech, které později nabídlo Ministerstvo informatiky v roce 2003. Hlavním problémem byla především neexistence legislativy, která by umožňovala rozvoj služeb poskytovaných online.

První překážkou bylo nemožné sdílení dat mezi jednotlivými registry, protože v té době nebyl pro toto sdílení upravený právní rámec, který by zakotvoval základní pravidla nebo zásady pro sdílení dat při výkonu veřejné správy. Legislativně nebylo zakotveno ani poskytování informací z informačních systémů ze strany veřejné správy pro potřebu orgánů veřejné moci. Informační systémy byly z hlediska právní úpravy roztržštěny do několika právních předpisů, ve kterých byl velmi striktně vymezený

⁴³ MARCHAL, Stanislav A., Josef PROKEŠ, Bohumír ŠTĚDRŮŇ a Zdeněk VANÍČEK. *Právní aspekty eGovernmentu v České republice*. Praha: Linde Praha, 2011, s. 27-28. ISBN 978-80-7201-855-0.

⁴⁴ ŠTĚDRŮŇ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. s. 20-21. ISBN 978-80-87041-25-3.

okruh subjektů. Zákon také neumožňoval komunikaci mezi orgány veřejné správy a případně vymezoval velmi jasně a přesně stanovený rozsah a způsob komunikace mezi určenými subjekty. Tím se prohlubovala nekompatibilita a nemožnost propojení všech informačních systémů mezi sebou, včetně významného omezení výkonu veřejné moci

V té době se pokusilo tuto chybu napravit tehdejší Ministerstvo informatiky tím, že se snažilo o upravení celé problematiky v návrhu zákona o sdílení dat. Návrhem zákona měla vzniknout nová soustava registrů veřejné správy, která by fungovala jako jediný a výjimečný zdroj údajů o objektech vedených v těchto registrech. Údaje z těchto registrů by si přebíraly všechny informační systémy veřejné správy, čímž by se zajistila propojenost a souladnost mezi jednotlivými registry a nedocházelo by tak k zapisování nepravdivých nebo odlišných údajů.

Za další problém z hlediska vývoje v příslušných letech, lze zmínit i neexistenci jediného bezvýznamného identifikátoru osoby. Rodné číslo je i dodnes považováno za základní prostředek k identifikaci občanů v rámci informačních systémů veřejné správy. Rodné číslo však není bezvýznamným identifikátorem, neboť lze z něho lehce vyčíst datum narození, pohlaví nebo dokonce i místo narození. Tímto problémem se zabývalo opět tehdejší Ministerstvo informatiky, které se snažilo o zavedení identifikátoru osoby, který by sám o sobě nebyl nositelem významu, tudíž by neobsahoval čitelné údaje, ale i přesto by to byl unikátní údaj neměnný v čase.⁴⁵

Nerovnoprávnost mezi formou listinnou a elektronickou. Tímto způsobem by se dala nazvat další potíž z hlediska samotného vývoje. Náš český právní řád rozlišoval jednotlivé dokumenty na písemné a elektronické, kdy v případech stanovených zvláštním zákonem, bylo možné vydat písemnosti orgánů veřejné správy jen v listinné podobě, a to samozřejmě bránilo dalšímu možnému vývoji eGovernmentu. V ojedinělých případech sice legislativa nabízela možnost výběru mezi vydáním písemností elektronickým nebo písemným způsobem, avšak problém nastal u

⁴⁵ Tímto problémem se zabývala i poslanecká sněmovna, která v roce 2021 schválila návrh zákona o sdílení informací mezi úřady s dvouletým odkladem opatření. Tento zákon by měl nabýt účinnosti k roku 2024 a měl by zrušit zapisování rodného čísla do občanských průkazů. Rodné číslo by mělo být nahrazeno jiným identifikátorem, ze kterého by nemělo být možné vyčíst věk nebo pohlaví držitele. *Sněmovna schválila návrh zákona o sdílení informací mezi úřady* [online]. Praha, 2021 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/03/05/snemovna-schvalila-navrh-zakona-o-sdileni-informaci-mez-urady/>

jednotlivých orgánů veřejné správy, které vydávání písemností elektronickým způsobem neakceptovaly.⁴⁶

V této době se vedení elektronických spisů také potýkalo s několika problémy. Většina spisů byla stále vedena v tradiční písemné podobě, což mělo negativní dopady na jejich oběh a nakládání, včetně častých ztrát spisů. Nicméně, legislativa v této oblasti již předpokládala možnost vytvoření centrálního datového skladu, který by umožnil vedení všech spisů v elektronické podobě. Tento krok by nejen vyřešil problémy se ztrátou spisů, ale také by zjednodušil celkové nakládání s jednotlivými spisy.⁴⁷

2.3 Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro rok 2014 - 2020

V listopadu roku 2016 vydalo Ministerstvo vnitra České republiky takzvaný Strategický rámec rozvoje veřejné správy, který měl reagovat na nedostatky a problémy veřejné správy, stanovit cíle k zajištění kontinuity a realizaci dalších kroků související s rozvojem veřejné správy, včetně určení dalších směrů rozvoje a investic v této oblasti.

Ve druhé kapitole tohoto komplexní dokumentu jsou stanoveny důvody a okolnosti vzniku strategického plánu, kde je zmíněna nedokončená a také ne příliš podařená reforma veřejné správy a její modernizace. Reforma měla řešit několik předem stanovených problematik, ale jejich řešení nebylo realizováno nebo nemělo kolikrát dostatečnou podporu. K došlo tedy k prohlubování nedostatků v některých oblastech, které nebyly odstraněny, ale stály přetrvávaly. Ministerstvo vnitra spatřovalo také problém v zaostalosti naší země z hlediska efektivnosti veřejné správy s porovnáním s ostatními zeměmi Evropské unie. Také vzhledem neexistenci koncepčního plánu české veřejné správy, vznikl tento strategický rámcový dokument, jehož hlavním cílem bylo stanovit další směry rozvoje.

Strategický dokument, jak je v něm také uvedeno, vychází a navazuje na již existující a klíčové dokumenty, mezi které patří například Národní program reformy České republiky 2014, Rozvoj Policie České republiky v letech 2016-2020 nebo Akční

⁴⁶ ŠTĚDRŮŇ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. s. 30-31. ISBN 978-80-87041-25-3.

⁴⁷ Tamtéž, s. 31-32

plán pro rozvoj digitálního trhu. Jednotlivé dokumenty jsou pak rozděleny do tří kategorií dle jejich vazby na tento Strategický rámec.

Cíle tohoto dokumentu jsou rozděleny do čtyř skupin. Za první strategický cíl je v tomto plánu stanovena modernizace veřejné správy, ve druhém pak revize a optimalizace výkonu veřejné správy v území, ve třetí skupině se jedná o zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu a v neposlední řadě se jedná také o profesionalizaci a rozvoj lidských zdrojů ve veřejné správě.⁴⁸

Pokud bychom se měli zaměřit na to, co se podařilo a nepodařilo v rámci Strategického rozvoje naplnit, mohli bychom zmínit například vyhlášení zákona č. 51/2020 Sb., o územněsprávním členění státu. Zákon nabyl účinnosti k 1. lednu 2021 a na základě jeho přijetí došlo k dokončení územních reforem, které začaly již po sametové revoluci. Zákonem bylo také zrušeno starých krajů zakotvených v zákoně č. 36/1960 Sb., o územním členění státu a naopak byla vytvořena skladebnost územního členění.

Koncem roku 2020 byl ministerstvem vnitra spuštěn také mapový portál veřejné správy a informační kampaň, týkající se nového územněsprávního členění státu. Portál veřejné správy byl spuštěn na platformě ArcGIS Online a jeho obsahem jsou mapové aplikace obsahující údaje o obyvatelstvu nebo financování výkonu přenesené působnosti. Spolu s novým portálem byla vytvořena i aplikace *Kam na úřad*, která má za cíl informovat a navigovat občany, kteří si nevědí rady, na jakém úřadě si mají vyřídit své úřední záležitosti.

Ministerstvo vnitra v roce 2020 také představilo nový systém měření a hodnocení veřejné správy, který se skládá ze dvou částí. První část má za úkol popsat současný stav a aktuální dění v oblasti veřejné správy, zatímco část druhá má na starost výkonnost a žádoucí vývoj správy. Mezi další provedené kroky ministerstva vnitra, v souvislosti se Strategickým plánem, můžeme zařadit také podporu řízení kvality, snížení byrokratické zátěže nebo příspěvek na výkon státní správy.⁴⁹

⁴⁸ Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020. Ministerstvo vnitra České republiky. 2016, s. 5 - 9. [online]. [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/strategicky-ramec-rozvoje-verejne-spravy-v-cr-pro-obdobi-2014-2020.aspx>

⁴⁹ ISVS.cz. *Jak je na tom projekt rozvoje veřejné správy? Část první*. [online]. 2021 [cit. 2023-02-26]. Dostupné z: <https://www.isvs.cz/jak-je-na-tom-projekt-rozvoje-verejne-spravy-cast-prvni/>

3. eGovernment, eGovernance

V dnešní moderní době plné komunikačních, informační technologií (ICT), se v praxi a v běžném životě čím dál tím více setkáváme s pojmem eGovernment a eGovernance. Tyto pojmy se již s vývojem všech technologií běžně používají v politických debatách, v diskuzích, ať už laických nebo odborných nebo například také na seminářích či ve školách. I přesto, že jde o pojmy velmi často používané, nejsou literaturou vždy jednotně chápány a definovány. Jaký je vlastně rozdíl mezi těmito pojmy?

Jedno mají tyto dva pojmy společné, a to je fakt, že se jedná o mezinárodní pojmy používané i v zahraničních státech. Nicméně i přesto se téměř vždy musíme zabývat tím, co si jednotliví autoři pod těmito pojmy představují, neboť literatura v tomto ohledu stále více a více překvapuje. I přes to, že formulací těchto pojmů je několik, můžeme pojem eGovernment rozdělit na dvě základní definice, které nejpřesněji vystihují jeho podstatu. Za tuto první formulaci se považuje definice OSN, která pojem eGovernment definuje jako *„trvalou povinnost veřejné správy zlepšovat vztah mezi občany a veřejným sektorem poskytováním levných a efektivních služeb, informací a znalostí, včetně praktické realizace toho nejlepšího, co může veřejná správa nabídnout.“*⁵⁰

Druhá definice je vyjádřena přímo Ministerstvem vnitra České republiky, které základní myšlenku eGovernmentu vystihuje jako *„správu věcí veřejných za využití moderních a elektronických nástrojů, díky kterým bude veřejná správa k občanům přátelštější, dostupnější, efektivnější, rychlejší a levnější.“*⁵¹

Co se týče pojmu eGovernance, autorka práce nikde nenašla jeho přímé explicitní vyjádření, a to z toho důvodu, že je tento pojem spíše více využívaný a rozšířený v zahraničí. Avšak pojem eGovernance je zkratkou pro electronic governance, které by se dalo volně přeložit jako použití ICT technologií uskutečňovaných na

⁵⁰ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 7. ISBN 978-80-247-2462-1.

⁵¹ ODBOR EGOVERNMENTU. *Co je eGovernment?* [online]. 2015 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>

různých úrovní vlády (government) s cílem zlepšit proces vládnutí (governance).⁵² Egovernance je pojem velmi blízký a také velmi často zaměňovaný s již zmiňovaným pojmem eGovernment, ale v zásadě se tyto pojmy od sebe v praxi nikterak neliší a jsou si svým významem hodně podobné.⁵³

Nicméně, ať už bychom se na základě všech různých existujících terminologií snažili tyto pojmy nějakým jednotným způsobem vymezit, většina odborných publikací pracuje s obecným principem, že základem pojmů je veřejná správa, která má sloužit veřejnosti a hledat různé možnosti, jak prostřednictvím moderních technologií a ICT, zdokonalit všechny své aktivity uskutečňované uvnitř i navenek. Za cílový stav se pak považuje zajištění a poskytování služeb pro veřejnost za použití nových technologií, mezi které spadají i aktivity veřejné správy nabývající při působení na společnost vrchnostenských podob.⁵⁴

3.1 Legislativa týkající se eGovernmentu

Základní legislativu týkající se eGovernmentu bychom si mohli rozdělit do 5 základních skupin, které tvoří jakýsi legislativní a motivační rámec pro tuto problematiku.

První skupinou jsou zákony, které se týkají přímo elektronizace a eGovernmentu jako takového, do kterých spadá i právní úprava informačních systémů veřejné správy (ISVS), základní registry nebo propojování údajů. Do druhé skupiny bychom mohli zařadit zákony, které se týkají již samotných a konkrétních oblastí eGovernmentu, kterými mohou být například elektronické dokumenty, kybernetická bezpečnost a podobně. Ve třetí skupině najdeme správně procesní zákony s obecnými procesy, do kterých řadíme správní řád, občanský soudní řád či řád daňový. Co se týče jednotlivých agendových zákonů, které udávají procesy v agendách, takové zákony řadíme do čtvrté skupiny. Mezi agendové zákony patří například zákon o zbraních, o provozu na

⁵² HURDA, Jiří. *EGOVERNMENT & eGOVERNANCE* [online]. Brno, 2013 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ymg9g/eGovernment___eGovernance.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta ekonomicko-právní, Katedra ekonomie. Vedoucí práce Ing. Jitka Doležalová.

⁵³ TYKVARTOVÁ, Aneta. *Elektronizace veřejné správy v ČR – e-Government* [online]. Plzeň, 2019 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/37259/1/DIPLOMKA%20FINAL%20-%20MOJE.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

⁵⁴ ŠPAČEK, David. *EGovernment - cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 3. ISBN 978-80-7400-261-8.

pozemních komunikacích a tak dále. Poslední skupinou tvořící legislativní rámec eGovernmentu jsou jednotlivé údaje, které jsou vedené v agendách v Registru práv a povinností. Tyto údaje jsou referenčními a závaznými údaji týkající se působnosti a činnosti v rámci výkonu veřejné správy.⁵⁵

Za hlavní a primární zákon o eGovernmentu se považuje zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který je znám také jako zákon o eGovernmentu nebo eGovernment Act. Právní rámec pro legislativu eGovernmentu upravuje samozřejmě více zákonů, které si v následující podkapitole také ve zkratce shrneme.

Zákon o eGovernmentu nabyl účinnosti k 1. červenci roku 2009 a jeho hlavním úkolem bylo zajistit ty nejlepší podmínky pro komunikaci probíhající mezi občany a úřady včetně komunikace jednotlivých úřadů mezi sebou v elektronické podobě.⁵⁶ V tomto zákoně se staly nejdůležitějším prostředkem elektronické komunikace datové schránky, díky kterým mohou orgány veřejné moci provádět elektronické úkony, a to jak mezi sebou navzájem, tak i vůči fyzickým a právnickým osobám v podobě dodávání dokumentů. V zákoně je také dále vymezen informační systém datových schránek včetně pravidel, jak provádět autorizované konverze dokumentů. Díky tomuto přijatému zákonu a nově stanoveným pravidlům v tomto zákoně, bylo zákonem č. 301/2008 Sb., novelizováno osm zákonů, která na tyto stanovená pravidla reagovala. Především se jednalo o zakotvení institutu týkající se doručování prostřednictvím datových schránek.

Další velmi důležitým zákonem v této problematice je zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Tento zákon upravuje především oblast ISVS, jejich vytváření, užívání, provoz a rozvoj, včetně stanovení základní práv a povinností s tím souvisejících. V zákoně také najdeme právní úpravu postavení Portálu veřejné správy či kontaktních míst Czech POINT.

Zákon o elektronickém podpisu č. 227/2000 Sb., je dalším velmi důležitým zákonem eGovernmentu, který je zapotřebí zde uvést. Jak už název tohoto zákona

⁵⁵ ARCHI. *Klíčové zákony týkající se eGovernmentu* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/znalostni_baze:klicove_zakony_eg#klicove_zakony_tykajici_se_egovernmentu

⁵⁶ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICCE* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

napovídá, hlavní úpravou tohoto právního předpisu je používání elektronického podpisu, elektronické značky a poskytování certifikačních služeb.

Mezi další právní úpravu, která tvoří legislativní rámec pro eGovernment je zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, jehož obsahem je úprava spisové služby. Elektronická forma spisové služby totiž bezprostředně navazuje na datové schránky.⁵⁷

Dle pane doktora Bohumíra Štědrone a kolektivu autorů, se do základních předpisů eGovernmentu řadí také zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách, zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů⁵⁸, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím nebo zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

Jak jsme si již výše uvedli a jak se také píše v publikaci pana doktora Štedroně, právní rámec pro eGovernment upravují i jiné právní předpisy, které nemají povahu zákona. Některé z nich jsme si vyjmenovali již na samém začátku této podkapitoly, některé jsou přímo stanovené v této publikaci. Mimo ty hlavní a primární zákony, se do základní legislativy dle této publikace řadí také metodické pokyny týkající se ISVS a prováděcí předpisy k ISVS, které tvoří nařízení vlády a vyhlášky ministerstev.⁵⁹ Pro scelení a pochopení celého tématu bychom mohli uvést například nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím nebo vyhlášku č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.⁶⁰

⁵⁷ INSTITUT PRO VEŘEJNOU SPRÁVU. *Základní legislativa v oblasti eGovernmentu (eGON)* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://www.institutpraha.cz/obj/obsah_fck/egon/pdf_programy/zakladni_legislativa.pdf

⁵⁸ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů byl ke dni 24. 4. 2019 zrušen a nahradil ho zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

⁵⁹ Pan doktor Štědroň ve své publikaci uvádí několik vyhlášek a nařízení týkající se eGovernmentu, nicméně více než polovina jím zmíněných právních předpisů již pozbyla platnosti a byla zrušena. Tento problém se týká například vyhlášky č. 496/2004 Sb., která upravovala činnost a povinnosti elektronických podatelů nebo vyhlášky č. 646/2004 Sb., upravující podrobnosti o výkonu spisové služby.

⁶⁰ ŠTĚDRONĚ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. s. 23-25. ISBN 978-80-87041-25-3.

3.2 Organizace spojené s eGovernmentem

Za první orgán, který pracoval s koncepcí eGovernmentu, by se dala považovat Rada pro státní informační politiku, která byla zřízena jako konzultativní orgán vlády pro záležitosti informační instituce.⁶¹ Tento konzultativní orgán vznikl na základě vládního usnesení v říjnu roku 1998 a jeho hlavním obsahem činnosti bylo realizovat a koordinovat informační politiku. Rada pro státní informační politiku zastřešovala všechny informační aktivity společnosti a také koordinovala vznik koncepce Státní informační politiky.⁶²

V březnu roku 2007 vznikla Rada vlády pro informační společnost⁶³, další odborný poradní orgán vlády. Tento orgán stále plní svou funkci jako řídicí, poradní a iniciační instituce vlády, a to i v současnosti. Hlavním cílem Rady je rozvoj digitálních služeb v oblasti veřejné správy a elektronizace.⁶⁴

Dalším velmi významným orgánem v této oblasti bylo Ministerstvo informatiky, jehož zřízení znamenalo významnou a zásadní změnu v institucionálním zabezpečení informační politiky v České republice. Ministerstvo informatiky bylo zřízeno ke dni 1. ledna 2003 zákonem č. 517/2002 Sb., na které v roce 2003 přešly veškeré kompetence Úřadu pro veřejné informační systémy (kterému se budeme v této podkapitole také samostatně věnovat), kompetence týkající se úseku spojů ministerstva dopravy a kompetence elektronického podpisu, který do té doby zabezpečoval Úřad pro ochranu osobních údajů.⁶⁵ Ministerstvo informatiky bylo v letech 2003-2007 ústředním orgánem, které zajišťovalo státní správu pro informační technologie a poštovní služby.

⁶¹ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

⁶² ESFCR. *Státní informační a komunikační politika* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/>

⁶³ V srpnu roku 2022 přešla působnost Rady vlády pro informační společnost z dosavadního Ministerstva vnitra na Úřad vlády společně se svou agendou. MVČR. *Rada vlády pro informační společnost* [online]. 2023 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost.aspx>

⁶⁴ MVČR. *Rada vlády pro informační společnost* [online]. 2023 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost.aspx>

⁶⁵ ŠPAČEK, David. *EGovernment - cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 69. ISBN 978-80-7400-261-8.

Avšak svou činnost ukončilo k 1. červnu roku 2007, a to zákonem č. 110/2007 Sb.⁶⁶ Agendu, kterou Ministerstvo informatiky vykonávalo, se rozdělila mezi tři orgány, kterými bylo dnešní Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvo vnitra v tomto ohledu přebralo agendu týkající se elektronické veřejné správy, Ministerstvo průmyslu a obchodu naopak získalo dohled nad digitalizací jako takovou a veškerou agendu související s veřejnými dražbami převzalo Ministerstvo průmyslu.⁶⁷

Dalším a již zmíněným orgánem, byl Úřad pro veřejné informační systémy, který byl zřízen pro rozvoj a utváření informačních systémů ve veřejné správě. Tento orgán nahradil Úřad státních informačních systémů, který byl zřízen roku 1996 a převzal kompetence z tehdejšího Ministerstva hospodářství. Úřad pro veřejné informační systémy byl ústředním správním úřadem, jehož hlavním úkolem bylo zefektivnit výměnu informací mezi občany a orgány veřejné správy. Úřad se snažil také o vývoj spolupráce, která by fungovala na mezinárodní úrovni, a to mezi všemi informačními systémy. Co se týče legislativy, na základě které ministerstvo vykonávalo svou činnost, jednalo se hlavně o standarty informačních předpisů, organizační či metodické materiály.⁶⁸

Ministerstvo vnitra České republiky, je dalším významným subjektem v oblasti eGovernmentu, neboť pod jeho záštitou je celý eGovernment v České republice. Ministerstvo vnitra je ústřední orgán státní správy v oblasti věcech veřejných, který na našem území vznikl k roku 1993, kdy ministerstvo převzalo veškeré kompetence z tehdejšího Federálního ministerstva vnitra. Působnost ministerstva je velmi široká, neboť zahrnuje činnosti týkající veřejného pořádku, archivnictví, státních symbolů nebo voleb.⁶⁹ V roce 2020 byla usnesením Vlády České republiky č. 562 schválena koncepce s názvem „*Klientsky orientovaná veřejná správa 2030*“, která směřuje k definujícímu

⁶⁶ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

⁶⁷ KÁLAL, Jan. *Ministerstvo informatiky už je minulostí* [online]. 2007 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/ministerstvo-informatiky-uz-je-minulosti/>

⁶⁸ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

⁶⁹ MVČR. *Historie ministerstva* [online]. [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/historie-ministerstva-593131.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

rozvoje veřejné správy od roku 2021 do roku 2030. Tato koncepce byla vládou uložena již v roce 2014, a to usnesením č. 680/2014. Obsahem této koncepce je hlavně zvýšení klientské orientace veřejné správy, zvýšení prosperity České republiky a v neposlední řadě také zvýšení kvality občanů. Koncepce plynule navázala na předchozí plán rozvoje s názvem „*Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014-2020*” a celá koncepce je také navržena tak, aby respektovala metodické doporučení vydané Ministerstvem pro místní rozvoj. Nejenže se v tomto strategickém materiálu nachází témata týkající se vytvoření nového kompetenčního zákona nebo vytvoření inovačního systému ve veřejné správě, ale je zde obsaženo také pět základních strategických cílů, jakožto vize, které mají být splněné.⁷⁰ Těmito cíli jsou:

- dostupné a kvalitní služby
- efektivní systém veřejné správy
- efektivní instituce veřejné správy
- kompetentní lidské zdroje
- informování a účastníci se občané⁷¹

Mezi další subjekty podílející se na elektronizaci jako takové je například i Ministerstvo zahraničních věcí ČR, neboť je ústředním orgánem spravující oblast zahraniční politiky. Ministerstvo se zabývá vztahy ČR k jiným státům a mezinárodním organizacím, o ochranu práv a zájmů ČR a jejich občanů nebo vykonává činnosti spojené se správou majetku státu. Z hlediska elektronizace má ministerstvo ve své působnosti od roku 2011 Vízový informační systém, jehož hlavním úkolem je výměna informací mezi státy Schengenského prostoru, a to na základě biometrických údajů⁷² žadatelů.

V souvislosti s Ministerstvem vnitra můžeme zmínit i Českou poštu, kterou ministerstvo založilo s institutem státního podniku. Právě Česká pošta je kontaktním

⁷⁰ MVČR. *Koncepce Klientsky orientovaná veřejná správa 2030* [online]. Praha, 2021 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>

⁷¹ MVČR. *Koncepce Klientsky orientovaná veřejná správa 2030* [online]. Praha, 2019 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>

⁷² Biometrické údaje jsou takové údaje, které jsou unikátní pro každou osobu. Na základě těchto údajů lze osobu vždy jednoznačně a přesně identifikovat. Mezi biometrické údaje patří hlavně snímek obličeje, otisk prstu, podpis, zbarvení hlasu, snímek oční duhovky, zubní otisk či snímek sítnice. GDPRsolutions.cz. *CO JSOU TO BIOMETRICKÉ ÚDAJE?* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.gdprsolutions.cz/slovník/biometricke-udaje/>

místem pro občany v rámci eGovernmentu, kde mohou získat informace a vyřídit různé agendy. Mimo jiné Česká pošta provozuje i datové schránky.

Jako další subjekt spojený s elektronizací v našem státě je Ministerstvo dopravy České republiky. Jeho hlavním úkolem je spravovat záležitosti v oblasti dopravy a také má odpovědnost za tvorbu státní politiky v oblasti dopravy. Ministerstvo se na elektronizaci veřejné správy podílí registrem silničních vozidel, který u nás funguje od roku 2012. V registru vozidel se uvádí všechny registrovaná vozidla na našem území, ale také zde najdeme vozidla vyvezená do zahraničí či vozidla již zaniklá.

Český úřad zeměměřický a katastrální se také svým způsobem podílí na elektronizaci veřejné správy. Obecně hlavní činností tohoto úřadu je zajištění státní správy z hlediska evidence nemovitostí a věcných práv k nim. Na elektronizaci se úřad podílí správou Registru územní identifikace, adres a nemovitostí.⁷³

Poslední subjekty, které si v rámci této podkapitoly zmíníme, budou Česká advokátní komora a Notářská komora České republiky. Obě dvě komory jsou právníckými osobami, kde notářská komora je složena z osmi notářských regionálních komor a advokátní komora je naopak složena ze sdružení advokátů. U obou komor mohou občané získat výstupy z projektu Czech POINT.⁷⁴

3.3 eGovernment a bezpečnost

Ať se nám to může zdát jakkoliv přehnané, tak v dnešní uspěchané době fungujeme díky IT technologiím, které nám nabízejí a poskytují spoustu možností. A právě s užíváním IT technologií, internetu či elektronických zařízení nám hrozí ztráta citlivých údajů, zneužití osobních údajů a celkově jakákoliv hrozba, která by mohla narušit bezpečnost našich údajů. Nejedná se jen o internetové viry, ale ve většině případů o ovládnutí celého systému, které nám můžou ukradnout naše data.

⁷³ Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (zkratka RÚIAN) je evidencí, do kterého se zapisují údaje o územních prvcích, územně evidenčních jednotkách, adresách a podobně. Tento registr je také jediným registrem, který zpracovává i nereferenční údaje (např. připojení na plyn, počet podlaží aj.). ŠZCR. *REGISTR ÚZEMNÍ IDENTIFIKACE, ADRES A NEMOVITOSTÍ* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.szcr.cz/cs/registr-uzemni-identifikace-adres-a-nemovitosti>

⁷⁴ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICE* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

V historii se ochraně osobních údajů a dat příliš pozornosti nevěnovalo. Většina množství informací se dříve uchovávala v kartotékách, kde byla velmi malá šance či riziko, že by někdo data odcizil či ukradl. V dnešním světě plném elektronických zařízení a internetu, je tomu bohužel jinak.⁷⁵

U eGovernmentu, který obsahuje osobní a citlivé údaje několika milionů lidí, musí být bezpečnost týkající se osobních dat a veškerých osobních informací na nejvyšší úrovni. Nejen, že v případě kybernetického útoku může dojít k narušení integrity eGovernmentu, ale také o ztrátu a zneužití údajů neoprávněným způsobem. Je potřeba myslet na to, že kybernetický útok může v oblasti eGovernmentu zasáhnout nejen zevnitř, ale také zvenku, a s tím je třeba pracovat.⁷⁶ Kyberzločin je v dnešní době organizovaný zločin, ve kterém jsou ve většině případů atakovány a vydírány vládní instituce. Aby se tomuto zločinu předešlo, je velmi důležitá ochrana a prevence, ve všech procesů shromažďování s šíření informací.

Co se týče vnějších hrozeb na systém, ta už je v dnešní době celkem úspěšně řešena, a to díky takzvaným firewallům.⁷⁷ Firewall by se dal laicky vysvětlit jako jakási ohnivzdorná stěna, díky které jsou filtrované příchozí a odchozí komunikace probíhající mezi lokální sítí a vnějším světem (internetem).⁷⁸ Avšak i zde stále může nastat situace, kdy ani firewall zařízení neochrání a pronikne dovnitř systému. V případě, že toto nastane, není zpravidla žádný možný způsob jak kybernetický útok zastavit. Jediným řešením, které se v těchto situacích nabízí, je používání takzvané mikrosegmentace, která vytvoří interní systém firewallů v podobě včelích plástů a umožňuje provozovateli okamžitě aplikovat různé firewally v datovém centru.⁷⁹

V následující podkapitole si rozebereme dva základní okruhy ochrany dat, které jsou z hlediska ochrany klíčové a nejdůležitější. Avšak možnosti ochrany a prevence v

⁷⁵ TYKVARTOVÁ, Aneta. *Elektronizace veřejné správy v ČR – e-Government* [online]. Plzeň, 2019 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/37259/1/DIPLOMKA%20FINAL%20-%20MOJE.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

⁷⁶ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 32. ISBN 978-80-247-2462-1

⁷⁷ eGovernment.cz. *Kybernetická bezpečnost* [online]. 2016 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.egovernment.cz/soubor/2016-2/>

⁷⁸ ESET. *Firewall* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.eset.com/cz/firewall/>

⁷⁹ eGovernment.cz. *Kybernetická bezpečnost* [online]. 2016 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.egovernment.cz/soubor/2016-2/>

rámci výkonu veřejné správy a celkově v rámci celého eGovernmentu je opravdu velmi mnoho.

3.3.1 Ochrana utajovaných informací

Jak už jsme si zde výše uvedli, je velmi důležitá ochrana jak zevnitř, tak uvnitř systému. K zajišťování vnější bezpečnosti nám mohou napomoci například zmíněné firewally, které dnes slouží jako standardní počítačové vybavení. Co už si ale většina občanů neuvědomuje je skutečnost, že 80 % všech závažných problémů uvnitř systému, je způsobena právě uživateli a obsluhou těchto systémů. Jedná se hlavně o ztrátu dat, kompromitaci citlivých údajů nebo také nesprávné odeslání finančních prostředků na bankovní účet. Bohužel tyto chyby uživatelů nelze nikdy úplně a zcela eliminovat, můžeme uživatele jen školit, vychovávat a kontrolovat při jejich obsluze. Avšak veřejná správa (narozdíl od správy soukromé), disponuje významným specifickým ohledně ochrany interních informací, a těmi jsou právě informace utajované.⁸⁰

Utajovanými informacemi se rozumí jakékoliv informace, jejichž vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu buď na zájmech České republiky nebo může pro ní být tento zájem nevýhodný. Jedná se o informace uchovávané na jakémkoliv nosiči, a které jsou označené v souladu se zákonem. Seznam utajovaných informací vydává vláda nařízením a jejich návrh zpracovává Národní bezpečnostní úřad. Zájemem České republiky se rozumí: „*zachování její ústavnosti, svrchovanosti a územní celistvosti, zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, mezinárodních závazků a obrany, ochrana ekonomiky a ochrana života nebo zdraví fyzických osob.*”⁸¹ Naopak újmu se rozumí poškození nebo ohrožení zájmu republiky.

Utajované informace jsou upraveny v zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, kde jsou zakotveny zásady týkající se stanovení informací, jaké jsou podmínky k přístupu k těmto informacím a jaké jsou požadavky na jejich ochranu. Právní úprava ochrany je dále také roztržena

⁸⁰ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 98. ISBN 978-80-247-2462-1

⁸¹ Hlavní kontrolní a zkušební úřad (HKZU). *Ochrana utajovaných informací* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/ochrana-utajovanych-informaci-pdf.aspx>

do několika vyhlášek a nařízení.⁸² Tyto informace můžeme pak dále rozdělit do několika skupin podle jejich původce a stupně utajení. Do těchto stupňů či skupin, řadíme také utajované informace pocházející z cizí moci České republiky či informace cizí moci, které mají sloužit k ochraně republiky. V České republice se můžou občané setkat s utajovanými informacemi naší republiky, EU a NATO.

První skupinou utajovaných informací jsou informace vyhrazené. Vyzrazení těchto informací je pro naši republiku nevýhodné, a to z několika důvodů. Může dojít například k poškození ekonomických zájmů České republiky či jiného státu, k narušení činnosti ozbrojených sil nebo také ke zmaření, ztížení nebo ohrožení vyšetřování trestných činů.

Za druhou skupinu utajovaných informací považujeme informace důvěrné. Vyzrazení těchto informací může pro Českou republiku naopak znamenat způsobení prosté újmy, a to jak v podobě ohrožení bezpečnosti jednotlivce, tak i ohrožení celé existence EU.

Dalším stupněm či skupinou utajovaných informací jsou informace tajné. Do tohoto stupně patří informace, které způsobí vážnou újmu na zájmech České republiky. Tím se rozumí například ohrožení demokracie, její celistvosti, ohrožení na životech obyvatelstva či ztráty na životech.

Poslední skupinou jsou přísně tajné informace, do nichž se klasifikují informace způsobující velmi vážnou újmu na zájmech České republiky. Jedná se hlavně o vážné a mimořádné poškození ekonomických či politických vztahů s jiným státem, rozsáhlé státy na životech a podobně.

Ochrana u těchto informací se zajišťuje různými opatřeními, kterými jsou opatření personální bezpečnosti, fyzické bezpečnosti a administrativní bezpečnosti. Personální bezpečností se rozumí řízení vstupu do prostor, kde se nachází tento typ informací, fyzickou bezpečností se rozumí ochrana objektu či místnosti. Administrativní

⁸² Např. Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznamy utajovaných informací, vyhláška č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zřízení nakládající s utajovanými informacemi a o certifikaci státních komor, vyhláška č. 525/2005 Sb., a další.

bezpečností je myšlena evidence informací a dokumentů, jejichž pravidla musí osoby, s těmito dokumenty pracující, přísně dodržovat.⁸³

3.3.2 Ochrana osobních údajů

Druhým okruhem ochrany dat, kterému se budeme v této podkapitole věnovat, je ochrana osobních údajů. S nárůstem zneužití dat a krádeží identity v internetové či v informační společnosti vedly k tomu, že se podpořila zákonná regulace ochrany těchto údajů, a to koncepty či trendy nazývanými jako *Privacy by Design*⁸⁴ a *Privacy Enhanced Technologies*⁸⁵.

Legislativní úprava ochrany osobních údajů má v evropském prostoru velmi dlouhou historii. Vše začalo založením Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů, která nabyla v ČR účinnosti k roku 2001, Dodatkovým protokolem k Úmluvě a Nařízením Evropského parlamentu a Rady 2016/679. Náš zákon č. 110/2019 Sb., který zrušil předešlý zákon č. 101/2000 Sb., plynule navazuje na zásady stanovené ve výše uvedených mezinárodních dokumentech a také je v souladu s právem Evropské unie. V zákoně jsou vymezené povinnosti, zásady, dozor a odpovědnosti vztahy, které zohledňují zásady ochrany osobních údajů ve všech různých oblastech, a které jsou i v těchto oblastech aplikovatelné. Mimo jiné je v zákoně také zakotveno nových desítek ustanovení, která mají upřesnit práva a povinnosti vyplývající z Nařízení GDPR (General Data Protection Regulation).

Co lze vůbec považovat za osobní údaj nebo co si můžeme pod pojmem osobní údaj představit? Za osobní údaj lze považovat jakoukoliv informaci, které nám pomáhá jednoznačně identifikovat příslušnou fyzickou osobu, ke které se váže jeden nebo více

⁸³ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 98-99. ISBN 978-80-247-2462-1

⁸⁴ Koncept Privacy by Design by se dal volně přeložit jako "soukromí při návrhu" a znamená, že prvky ochrany soukromí by měly být zabudovány do návrhu již od počátku vývoje produktu nebo služby. Tento koncept je založen na sedmi základních pilířích. ManagementMania. *Privacy By Design* [online]. 2017 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/privacy-by-design>

⁸⁵ Privacy-Enhancing Technologies (zkratka PET) je systém, který by měl zvyšovat soukromí a zabránit úniku dat, přičemž by měl vyvážit soukromí a použitelnost těchto dat. V případě úniku dat by měl systém znemožnit identifikaci těchto dat, aby nebylo rozpoznatelné, komu data patří, a tím pádem by byly pro kyberzločince k ničemu. Tripwire. *What Are Privacy-Enhancing Technologies (PETs)? A Comprehensive Guide* [online]. 2022 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://www.tripwire.com/state-of-security/privacy-enhancing-technologies-pet-comprehensive-guide>

možných prvků⁸⁶. V elektronickém světě a v oblasti elektronizace jsou osobní údaje vymezeny pomocí různých kódů a čísel, či elektronické adresy, které také velmi snadno vedou k identifikaci jednotlivců.⁸⁷

Údaje pak dále může rozdělit na anonymní a citlivé. Anonymními údaji se rozumí takové údaje, které nelze vztáhnout konkrétní osobě a tudíž nelze jednoznačně nějakou osobu identifikovat či určit. Citlivými údaji jsou naopak takové informace, které mohou vypovídat o národnostním, rasovém nebo etnickém původu. Mohou to být i informace o politickém členství, postojích nebo zdravotní stav či sexuální život jednotlivce. Za citlivé údaje se považují i biometrické údaje a genetické údaje mezi které patří například slina, moč, vlas a podobně.

Správce osobních údajů může být každý subjekt, který provádí zpracování osobních údajů a zároveň odpovídá za jejich věrohodnost. Je důležité zmínit také to, že správce stanovuje účel zpracovávání údajů a nezbytný rozsah, ke kterému mohou být osobní data využita. Naše platná právní úprava upravuje a omezuje sdílení těchto dat mezi ostatními správci.⁸⁸ Co se týče oblasti veřejné moci, zde jsou správci osobních údajů určeny podle toho, jakými zákonnými kompetencemi disponují a zda je jejich činnost založena zřizovací listinou. Veřejné instituce se tak stávají správce osobních dat ze zákona ve chvíli, kdy vykonávají veřejnou moc. Ke zpracování osobních údajů má správce možnost zmocnit či pověřit zpracovatele, avšak jejich vztah musí vycházet přímo ze zákona nebo musí mezi sebou uzavřít smlouvu o zpracování osobních údajů.⁸⁹

Orgány veřejné správy se musí mimo jiné řídit při ochraně osobních údajů zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, včetně již zmíněného nového zákona č. 110/2019 Sb., zakotvující úpravu GDPR vyplývající z Nařízení Evropského parlamentu a Rady. Právě pro dodržování GDPR byly vytvořeny

⁸⁶ Jedním prvkem může být jméno a příjmení, druhým prvkem je třeba rodné číslo či adresa. V kombinaci těchto dvou prvků lze velmi snadno identifikovat určitou osobu. LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *eGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 32. ISBN 978-80-247-2462-1

⁸⁷ MARCHAL, Stanislav A., Josef PROKEŠ, Bohumír ŠTĚDRŮN a Zdeněk VANÍČEK. *Právní aspekty eGovernmentu v České republice*. Praha: Linde Praha, 2011, s. 171-172. ISBN 978-80-7201-855-0.

⁸⁸ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *eGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 33. ISBN 978-80-247-2462-1

⁸⁹ MARCHAL, Stanislav A., Josef PROKEŠ, Bohumír ŠTĚDRŮN a Zdeněk VANÍČEK. *Právní aspekty eGovernmentu v České republice*. Praha: Linde Praha, 2011, s. 172-173. ISBN 978-80-7201-855-0.

pro orgány veřejné správy takzvané poradní skupiny, které mají zajišťovat vzájemnou komunikaci státní správy a samosprávy, která probíhá uvnitř státní správy samotné.⁹⁰

3.4 Informační systémy veřejné správy (ISVS)

Informační systémy používané veřejnou správou jsou definovány v zákoně č. 365/2000 Sb, o informačních systémech veřejné správy. Odstavec 1 v § 3 tohoto zákona popisuje ISVS „jako soubor informačních systémů, které slouží pro výkon veřejné správy”.⁹¹

Zákon č. 365/2000 Sb. definuje práva a povinnosti, které se týkají vytváření, užívání, provozu a rozvoje informačních systémů veřejné správy. Správa ISVS zahrnuje některé významné povinnosti, jako je například vytváření informační koncepce orgánu veřejné správy, dodržování Informační koncepce České republiky a souvisejících dokumentů, nebo splnění povinností podle zákona o kybernetické bezpečnosti. Vzhledem k těmto povinnostem, které se vztahují na každý ISVS a jeho správu, mají orgány veřejné správy za úkol identifikovat informační systémy, které jsou ISVS, a vykonávat roli správce těchto systémů v souladu se zákonem o ISVS.⁹²

Cílem informačních systémů obecně je vytvořit přehledný a uživatelsky přívětivý systém, který umožňuje snadnou komunikaci mezi uživateli za všech okolností. Aby se jednotlivé resorty veřejné správy nechovaly svévolně, bylo nutné tuto oblast upravit a vytvořit podmínky pro propojení jednotlivých systémů a zajištění bezpečné výměny dat mezi nimi. To však nebylo možné dosáhnout pouze technologickými prostředky, ale především změnami v legislativě.⁹³

⁹⁰ TYKVARTOVÁ, Aneta. *Elektronizace veřejné správy v ČR – e-Government* [online]. Plzeň, 2019 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/37259/1/DIPLOMKA%20FINAL%20-%20MOJE.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

⁹¹ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 12. ISBN 978-80-247-2462-1

⁹² *Co je a co není ISVS* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/znalostni_baze:co_je_neni_isvs

⁹³ PAVLÍČKOVÁ, Klára. *Elektronizace veřejné správy v ČR - e-government* [online]. Třemošná, 2018 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/31516/1/Klara%20Pavlickova%20-%20Elektronizace%20verejne%20spravy%20v%20CR%20-%20e-government%2C%202018.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Avšak pro pochopení problematiky celého tématu je zde důležité zmínit a hlavně rozlišovat pojem ISVS a informační systém. Jaký je rozdíl mezi těmito pojmy a proč je tak důležité je rozlišovat? Problematika rozlišení, co je a co není ISVS, byla obtížná i pro dřívější Ministerstvo informatiky, pro které bylo kolikrát velmi obtížně rozpoznat, zda jednotlivý informační systém spadal pod ISVS. A z tohoto důvodu vydalo ministerstvo v roce 2007 metodický pokyn s názvem „*Co je a co není ISVS*”.

Hlavní rozdíl je spočívá v hlavně v tom, zda ten či onen informační systém bude spadat pod působnost zákona č. 365/2000 Sb. či nikoliv. Vzhledem k zákonným požadavkům na informační systémy veřejné správy existuje rozdíl v dokumentaci, komunikaci a správě těchto systémů. Zákon č. 365/2000 Sb. se často používá jako podmínka veřejných zakázek, protože určuje požadavky na dokumentaci a komunikaci ISVS, které příslušný úřad nemusí řešit v technických podrobnostech.⁹⁴

Aby byl určitý informační systém klasifikován jako ISVS, musí splňovat materiální znaky stanovené zákonem o ISVS. To znamená, že musí fakticky vyhovovat definici ISVS podle zákona o ISVS. Formální označení informačního systému jako ISVS není při určování jeho typu rozhodující, ačkoli některé informační systémy veřejné správy jsou v zákonech výslovně označeny jako takové.⁹⁵

U informačních systémů veřejné správy hrají rozhodující roli dva subjekty, kterými jsou:

- správci, které lze definovat jako subjekty, jejichž hlavním úkolem je dle zákona určit účel a prostředky pro zpracování informací a kteří za informační systémy zodpovídají
- provozovatelé, kteří provádějí některé informační činnosti v souvislosti s provozem informačního systému a jsou zároveň zodpovědní za zajištění bezpečnosti a ochrany informací v rámci provozovaného informačního systému⁹⁶

⁹⁴ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 12. ISBN 978-80-247-2462-1

⁹⁵ *Co je a co není ISVS* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/znalostni_baze:co_je_neni_isvs

⁹⁶ ŠPERKA, Roman. *Informační systémy ve veřejné správě* [online]. 2020 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/leto2020/INMBKISV/um/BKISV/Prednasky/ISVS_02_Informacni_systemy_ve_verejne_sprave.pdf

3.5 Další pojmy související s elektronizací

Spolu s elektronizací bychom se měli také chvíli věnovat novým trendům a novým pojmům, se kterými se budeme možná v blízké budoucnosti setkávat na denní bázi. Od roku 2016 se totiž budují dva nové projekty, jejichž dokončení bylo plánováno už na konec roku 2022, avšak právní úprava by měla nabýt účinnosti až dnem 1. 1. 2024. Jedná se o projekty s názvem eSbírka a eLegislativa, o nichž bylo v legislativním procesu rozhodováno už před několika lety.

Cílem projektů je zlepšit dostupnost, přehlednost a srozumitelnost stávajícího právního systému a zvýšit kvalitu, účinnost a transparentnost procesu tvorby práva. Tento projekt si klade za cíl vytvořit moderní nástroje pro tvorbu práva, zlepšit přístup k platnému právu a zároveň provést legislativní změny potřebné k upravení nových postupů tvorby a vyhlášení práva.⁹⁷ V systému eSbírka by měli mít občané přístup ke všem zákonům a mezinárodním smlouvám, naopak systém eLegislativa by měl být systémem, ve kterém by měli zákonodárci projednávat legislativu.

Nicméně platnost těchto dvou projektů se nadále odkládá a tvoří tak společně jeden nekonečný příběh. V roce 2018 oznámilo ministerstvo vnitra skutečnost, že podepsalo smlouvu s dodavateli, kteří měli pro stát obě dvě služby postavit a uvést je od 1. 1. 2020 už do ostrého a plného provozu. K tomu ale bohužel stále nedošlo a elektronizace veřejné správy se tedy pořád prodlužuje, nemluvě o tom, že stát plánoval například už jen digitalizaci zákonů od roku 2000. Ostré spuštění dle oficiálního vyjádření je v této době odsunuto na 1. 1. 2024 (spuštění bylo původně naplánované na 1. 1. 2023), kdy by měl systém být opravdu zaveden už do plného provozu. Zákonodárci toto zpoždění přisuzují epidemii koronaviru, nicméně jiní zákonodárci shledávají vinnu na předchozí léta, ve kterých se nedodržovaly stanovené termíny.⁹⁸

Proces elektronizace veřejné správy ale těmito službami nekončí. Ministerstvo vnitra se v současnosti zabývá více jak s třiceti projekty, které se týkají elektronizace státní správy, avšak celkem třináct z nich musel úřad zastavit, kvůli vážným problémům

⁹⁷ MINISTERSTVO VNITRA. *E-sbírka a e-legislativa* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>.

⁹⁸ SLÍŽEK, David. *Co je eGovernment?* [online]. 2020, 8.12. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/e-sbirka-a-e-legislativa-se-odkladaji-o-dalsi-rok-neodstartuji-driv-nez-v-roce-2023/>

a zbylých sedmnáct se posuzují.⁹⁹ Kvůli těmto problémům je Česko často terčem kritiky, protože pomalu a draze plní digitální cíle. Občanům nezbyvá teď nic jiného než jen věřit, že komplikace se kterými se v současné chvíli úřad potýká, se budou moct nechat napravit a cíl elektronizace státní správy a výhody, které z elektronizace plynou, nakonec převáží.¹⁰⁰

Pokud bychom se měli ohlédnout za tím, jak si naše republika vedla v předchozích letech, hlavně v souvislosti s příchodem koronaviru, kdy byl osobní kontakt velmi omezován, i v této době bylo za velmi krátkou dobu vymyšleno několik projektů, které nás v rámci digitalizace opět trochu posunuli dopředu. V roce 2021 došlo tedy ke skokovému nárůstu on-line přístupů ke službám eGovernmentu.

Koronavirová situace také přinesla řadu nových digitalizačních služeb, které byly situací vyžadovány a velmi se ve společnosti osvědčily. Těmito novými digitalizačními službami, které jsou nabízené státem pro veřejnost, je covid pas nebo aplikace Tečka. Pandemická situace přinutila také zapřemýšlet jak zákonodárce, tak i lékaře o tom, že elektronizace je v naší republice nezbytná, zvláště v případech jako byla koronavirová situace, ve které musely být posílány na dálku například neschopenky nebo recepty.¹⁰¹

Pomocí mobilní aplikace Tečka¹⁰² se mohli občané (a stále mohou) od 30. 6. 2021 prokazovat proděláním nemoci COVID-19 nebo prokázat prodělané či ukončené očkování. Aplikace měla přenést občanům do mobilních telefonů evidenční a kontrolní procesy, které jsou spojovány jednak s očkováním, ale i s testováním a s následným zpřístupněním služeb. Aplikace měla hlavně zjednodušit navštěvování restaurací, barů,

⁹⁹ Jedná se o projekty jako eSbírka nebo eVolby, díky kterým by občané mohli volit online přes Portál občana na základně občanského průkazu s elektronickým čipem nebo přes datové schránky. ŘEHOŘEK, Martin. *E-volby snadno a rychle?* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.newps.cz/novinka/96-e-volby-snadno-a-rychle>

¹⁰⁰ *EGovernment - co to je a jak to u nás funguje* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://ezdrav.cz/egovernment-co-to-je-a-jak-u-nas-funguje/>

¹⁰¹ KOUBOVÁ, Michaela. *Kulatý stůl ZD: Covid-19 poukázal na nutnost elektronizace, ta může systému přinést i úspory* [online]. 2020, 5.6. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2020/06/kulaty-stul-zd-covid-19-poukazal-nutnost-elektronizace-ta-muze-systemu-prinest-i-uspory/>

¹⁰² Na začátku roku 2023 jednalo Ministerstvo vnitra o přejmenování aplikace Tečka na EZ karta, která by měla být dle odhadů spuštěna již letos. EZ karta bude sloužit jako elektronický průkaz v mobilních telefonech a zároveň umožní posílání zpráv. Aplikace bude také sloužit k tomu, aby upozorňovala občany na termíny přeočkování a zobrazovala všechna potřebná data. *Aplikace Tečka se přejmenuje, stát do ní dá 50 milionů* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-aplikace-tecka-se-prejmenuje-stat-do-ni-da-50-milionu-40419354>

divadel, kin a dalších společenských událostí, kde se občané prokázali jen vygenerovaným osobním QR kódem. Tato aplikace měla také usnadnit občanům cestování v rámci Evropské unie, kde bylo nutné se pro vstup do členských zemích prokázat již zmiňovaným QR kódem. Aplikace byla a je stále pouze dobrovolná a je pro ty občany, kteří se nechtějí spokojit jen s papírovou formou.¹⁰³

Do této aplikace se občané mohou přihlásit například přes elektronickou identitu. Elektronickou identitu využilo v roce 2021 alespoň jednou přes 700 tisíc uživatelů a lze dokonce očekávat její další obrovský nárůst. Elektronická identita slouží k identifikaci fyzické osoby v online prostředí a díky této identitě se mohou zapojovat občané i do nejrůznějších transakcí a komunikací. V souvislosti s elektronizací a elektronickou identifikací, vstoupil 18. 8. 2017 v platnost i zákon č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, který upravuje identifikační prostředky, které je možno vnímat jako pomyslný klíč k otevření identifikační brány. Mezi tyto identifikační prostředky patří občanský průkaz, který má v sobě aktivovaný kontaktní elektronický čip vydaný po 1. 7. 2018, dále NIA ID, mobilní klíč eGovernmentu a další identifikační prostředky vydávaných soukromoprávními subjekty. NIA ID je identifikační prostředek, který je poskytovaný státem a je založený na kombinaci jména, hesla a SMS kódu. Naproti tomu mobilní klíč eGovernmentu je identifikační prostředek, u kterého nemusí občané zadávat další ověřovací kódy.¹⁰⁴

Druhým již zmiňovaným fenoménem v oblasti digitalizace a elektronizace veřejné správy byl takzvaný covid pas, tedy digitální certifikát Evropské unie. Covid pas vstoupil v platnost na začátku července roku 2021 a byl velmi podobný mobilní aplikaci Tečka. Digitální covid certifikát byl digitální doklad o tom, že fyzická osoba buď:

- byla proti koronaviru očkována
- obdržela negativní výsledek testu na koronavirus
- koronavirus prodělala

¹⁰³ HOUSER, Marek. *Stahujte: Oficiální (anti)covid aplikace Tečka a čTečka* [online]. 2021, 14.12. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/e-sbirka-a-e-legislativa-se-odkladaji-o-dalsi-rok-neodstartuji-driv-nez-v-roce-2023/>

¹⁰⁴ *Vítejte ve světě elektronické identifikace* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://info.identitaobcana.cz/>

Mezi hlavní prvky covid pasu uvádělo Ministerstvo zdravotnictví hlavně jeho elektronický nebo papírový formát, vybavení QR kódem, bezplatnost pasu, dostupnost skoro ve všech jazycích a také hlavně to, že platil ve všech zemích Evropské unie. Covid certifikáty platily celkem ve 33 zemích (územích), a to v i zemích, které nejsou součástí Evropské unie. Těmito zeměmi byly například Albánie, Gruzie, Island, Maroko, Nový Zéland, Norsko nebo Švýcarsko.¹⁰⁵

Covid pas byl jen takovou první vlaštkou, co se týče digitalizace státní správy. Stát má totiž v plánu brzy uložit i do mobilních telefonů osobní dokumenty, kterými jsou například občanský průkaz nebo cestovní pas. Tento projekt s názvem eDokladovka, čeká už jen na chybějící zákonnou legislativu pro využívání digitálních dokladů, která celý tento projekt dokončí. Státní tiskárna cenin uvedla, že výroby osobní dokumentů v České republice tvoří 60 % jejich pracovní náplně a vzhledem k celosvětové digitalizaci státní správy je tento krok nevyhnutelný.¹⁰⁶ Aplikace by měla být dostupná na konci letošního roku, nejpozději na začátku roku 2024. V případě, že budou tyto lhůty opravdu dodrženy a budeme moct aplikaci již na konci roku plně používat, předběhla by Česká republika nařízení eIDAS 2.0, které schválila Evropská unie. Tímto nařízením bylo stanoveno všem členským státům, aby umožnili všem svým občanům možnost digitální podoby svých dokladů.

Co se týče bezpečnosti uložených dat ve všech zmíněných aplikacích, ty zajišťuje celosvětová interoperabilní norma ISO 18013/5.¹⁰⁷

¹⁰⁵ *Digitální certifikát EU COVID* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_cs

¹⁰⁶ CHROUST, Martin. *Po Covid pasu uložíme do mobilu i další doklady. Chystá se aplikace eDokladovka* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://mobilmania.zive.cz/clanky/po-covid-pasu-ulozime-do-mobilu-i-dalsi-doklady-chysta-se-aplikace-edokladovka/sc-3-a-1352081/default.aspx>

¹⁰⁷ ZAVŘEL, Roman. *EDokladovka: Doklady v mobilu budeme mít už letos, nejpozději začátkem příštího roku* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.letemsvetemapple.com/2023/01/09/edokladovka/>

4. Základní komponenty eGovernmentu

4.1 eGon

Začít bychom mohli rovnou symbolem eGovernmentu, kterým se stal již velmi známý panáček eGon, který má představovat symbol moderního, přátelského a efektivního úřadu. Tento panáček sestává ze čtyř základních částí (funkcí), které se navzájem podmiňují a v přeneseném významu má fungovat jako jakýsi živý organismus. Jak jsme si již řekli, eGon je tvořen čtyřmi základními částmi, kterými jsou:

- **prsty**, které představují projekt Czech POINT
- **oběhová soustava**, která představuje komunikační infrastrukturu veřejné správy (KIVS)
- **srdce**, které tvoří zákon č. 300/2008 Sb., o eGovernmentu
- **mozek**, který je tvořen čtyřmi základními registry veřejné správy (ROS, ROB, RPP, RUIAN)¹⁰⁸

Dalo by se říct, že tento panáček je první snahou o vytvoření vhodného prostředí, ve kterém je možné sdílet efektivně všechna data veřejné správy, neboť nic takového do této doby neexistovalo. V této době každý jednotlivý rejstřík, evidence nebo registr vedl jen jednotlivé údaje občanů, a to jen pro své vlastní potřeby. Aktualizace těchto dat pak závisela už jen pouze na poctivé ohlašovací povinnosti občana, který musel jednu listinu doručit třeba několika úřadům, a to z toho důvodu, že mezi úřady v této době neexistovalo jakékoliv sdílení dat.¹⁰⁹

Samotná realizace eGona byla zahájena již v roce 2006 a v následujícím roce byla spuštěna již jeho jedna část, a to projekt Czech Point, u kterého byl spuštěn prozatím jen pilotní provoz, a to v 37 obcích. Prozatímní pilotní provoz byl spuštěn hlavně z toho důvodu, aby bylo docíleno všech nezbytných legislativních úprav, které

¹⁰⁸ Co je eGovernment a eGON CENTRUM [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ckrumlov.cz/docs/cz/co_je_egovernment_a_egon_centrum.xml

¹⁰⁹ TYKVARTOVÁ, Aneta. *Elektronizace veřejné správy v ČR – e-Government* [online]. Plzeň, 2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dspace5.zcu.cz/bitstream/11025/37259/1/DIPLOMKA%20FINAL%20-%20MOJE.pdf>. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.

byly podmíněny ke spuštění projektu v celé republice. O rok později, tedy v roce 2008, byl pro eGona dalším zásadním milníkem, a to díky zákonu č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Hlavním cílem tohoto zákona bylo hlavně zjednodušení komunikace mezi veřejnou správou a občany, ale také zjednodušení a zefektivnění komunikace mezi jednotlivými orgány veřejné správy navzájem. V roce 2009 se začala realizovala oběhová soustava eGona, tedy KIVS - komunikační infrastruktura veřejné správy zajišťující bezpečný přenos dat, do které spadaly i samotné datové schránky, k jejich spuštění došlo v tamtéž roce. Rok 2010 znamenal vývoj a realizaci mozku eGona, který je představován základními registry. Těmito základními registry jsou: základní registr osob (ROS), základní registr obyvatel (ROB), základní registr práv a povinností (RPP) a základní registr územní identifikace, adres a nemovitostí (RUIAN). K ostrému spuštění registrů došlo v roce 2012, nicméně ke spuštění mělo dojít už v roce 2011, ale start se nezdařil a musel být odsunut na další rok.¹¹⁰

Avšak i rok 2011 znamenal pro panáčka eGona zásadní zlom, a to z toho důvodu, že do tohoto roku byl považován za jediný oficiální symbol eGovernmentu. To se v tomto roce změnilo a k eGonu se přidala jeho moderní partnerka nosící jméno Klaudie. Projekt Klaudie měl do českého eGovernmentu přinést hlavně nový fenomén zvaný cloud computing¹¹¹, který by se dal volně do češtiny přeložit jako sdílení softwarových a hardwarových nástrojů prostřednictvím sítě.¹¹²

4.1.2 Datové schránky

Zřízením datových schránek se občanům naskytl další možný způsob elektronické komunikace, který má zprostředkovat posílání datových zpráv z datové schránky odesílatele do datové schránky adresáta. Můžeme si to představit tak, že občan pošle na úřad žádost a úřad občanovi na tuto zprávu obratem odpoví. K této vzájemné

¹¹⁰ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

¹¹¹ Cloud computing je doručování výpočetních služeb, které se týkají všech serverů, úložišť, databází nebo sítí, přes internet. Cloud computing má lidem nabídnout rychlejší inovace, flexibilitu a dostupnou cenu. *Co je cloud computing?* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://azure.microsoft.com/cs-cz/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-cloud-computing>

¹¹² *Co je eGovernment a eGON CENTRUM* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.ckrumlov.cz/docs/cz/co_je_egovernment_a_egon_centrum.xml

komunikaci musí mít jak občan, tak úřad, zřízenou datovou schránku, jejichž identifikátory slouží jako adresa pro doručení datové zprávy. Součástí takové komunikace musí být i elektronické zabezpečení, které musí mít obě dvě komunikující strany k dispozici. Jedná se o digitální podpis a případně o takzvané časové razítko. V případě, že obě dvě komunikující strany těmito prvky disponují, mohou mezi sebou elektronicky komunikovat v plně zabezpečené podobě. To ušetří na starostech mnoho lidem, kdy místo nich, obíhají úřady jen jejich data a nemusí čekat někde ve frontě na úřadě.¹¹³ Nebo ne?

To, že datové schránky jsou jen prospěšným projektem umožňující elektronickou, bezstarostnou a bezpečnou komunikaci mezi občanem a úřadem, si mysleli téměř všichni, a to až do té doby, než jim bylo zákonem uloženo povinné zřízení těchto schránek. K tomu došlo v roce 2023, kdy všem osobám samostatně výdělečně činným (OSVČ) a firmám, byla automaticky do konce března roku 2023 zřízena datová schránka. Avšak původní představa Ministerstva vnitra vypadala trochu jinak.

Dle původního návrhu zákona se měly datové schránky povinně zřídit jen těm lidem či subjektům, které komunikovali se státem prostřednictvím bankovní identity, eObčanky s čipem, mobilního klíče eGovernmentu apod. V případě, že by pak tito lidé či subjekty datovou schránku používat nechtěli, jednoduše by si ji zrušili na jakékoliv pobočce Czech POINTu. Od tohoto návrhu bylo ovšem upuštěno a od roku 2023 byla Ministerstvem vnitra stanovená povinnost používat datové schránky, které mají být bezpečným a moderním způsobem komunikace se státem. Tuto povinnost stanoví zákon č. 261/2021 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupu orgánů veřejné moci. Účinnost tohoto zákona společně se změnami týkajících se datových schránek nabyly účinnosti právě k 1. 1. 2023. Z této zákonné povinnosti byli vyňaty fyzické osoby jejichž se povinné zřízení datových schránek netýká. Dle pana ministra Víta Rakušana, nechce ministerstvo do užívání datových schránek nikoho nutit, avšak i přesto byla některým subjektům schránka zřízena.¹¹⁴

¹¹³ LAPÁČEK, Jiří. *Jak na datovou schránku a elektronickou komunikaci s úřady*. Brno: Computer Press, 2012, s. 11-12. ISBN 978-80-251-3680-5.

¹¹⁴ *Bude vám od roku 2023 zřízena datová schránka? Pro všechny OSVČ bude povinná* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/bude-vam-od-roku-2023-zrizena-datova-schranka-pro-vsechny-osvc-bude-povinna/>

Automatické zřízení datových schránek vyvolalo vlnu strachu a nejistoty ve společnosti. Lidé rušili v posledních měsících svá živnostenská oprávnění, a to právě z toho důvodu, aby se datovým schránkám vyhnuli. Zejména se jednalo o občany v pokročilém věku, kteří nevlastní mobilní telefon nebo počítač. Dle internetového článku z webu Lidovky.cz přijmou úředníci denně několik stovek žádostí o zrušení živnostenského oprávnění. Nárůst počtu uživatelů datových schránek by se měl dle odhadu zvýšit o 2,2 milionu.¹¹⁵

Vrátíme-li se k datovým schránkám jako takovým, ke spuštění Informačního systému datových schránek (ISDS), došlo v roce 2009, kdy v této době patřila Česká republika k premiantům v této oblasti. V porovnání s našimi sousedy, například se Slovenskou republikou, jsme byly o pět let napřed, neboť na jejich území došlo k zřízení datových schránek, až v roce 2014. V Německu funguje na podobné bázi projekt De-Mail, díky kterému probíhá elektronická komunikace mezi orgány veřejné moci na platformě zabezpečených emailů prostřednictvím komerčních subjektů.¹¹⁶ Za dobu existence ISDS bylo ke dni 20. 3. 2023 odesláno prostřednictvím datových schránek celkem 1 113 356 872 zpráv, kdy úspěšnost doručení za rok je na 99,21 %, což je více než u běžné listovní pošty. Celkový počet datových schránek k tomuto dni je 3 209 703.¹¹⁷

Co se týče legislativního úpravy, v té jsou datové schránky zakotveny zákonem č. 300/2008 Sb., o eGovernmentu. Avšak na datové schránky reagovala i legislativa v oblasti archivnictví a spisové služby. Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, byl novelizován zákonem č. 190/2009 Sb., ve kterém byly více upraveny a vytvořeny právní podmínky pro zajištění vydání národního standardu pro spisové služby v elektronické podobě. Novela zákona také dále umožnila orgánům veřejné moci

¹¹⁵ JANČAŘOVÁ, Lenka. *Strach z datových schránek. Lidé hromadně končí se živnostmi, i kvůli daňovému přiznání* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/zivnost-ovse-datova-schranka-povinnost-danove-priznani.A230223_122428_ln_ekonomika_hma

¹¹⁶ VODIČKA, Milan. *3D: Data, daně digitálně aneb ajťákem proti své vůli*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 76. ISBN 978-80-7478-671-6.

¹¹⁷ *Statistiky* [online]. 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://info.mojedatovaschranka.cz/info/cs/stats.html>

více disponovat s datovými schránkami, a to hlavně pro jejich vnitřní organizační potřebu. K plnému přizpůsobení došlo pak v červenci roku 2012.¹¹⁸

4.1.3 Czech POINT

Projekt Czech POINT měl sloužit k naplňování priorit eGovernmentu všech předchozích vlád. Jedná se o projekt kontaktních míst vytvořený ústřední vládou, který měl zpočátku občanům poskytnout možnost vyřízení určitých dokumentů na jednom místě. Většinou se jedná o dokumenty, jako je výpis z rejstříku trestů, výpis z katastru nemovitostí, výpis z obchodního rejstříku nebo živnostenského rejstříku. V rámci tohoto projektu byla vytvořena univerzální kontaktní místa, na kterých si občan může vyžádat veškeré údaje vedené v centrálních veřejných i neveřejných rejstřících.

Jak již bylo výše zmíněno, prozatímní pilotní režim projektu byl spuštěn v roce 2007, kdy byl projekt testován na 35 úřadech (samotný projekt se však začal utvářet již v roce 2000). Ostrá verze projektu byla spuštěna o rok později, tedy v roce 2008. Předpokládalo se, že se do projektu budou muset zapojit všechny obce s matričním úřadem, které budou základnou sítí poskytovatelů Czech POINT. Tento požadavek však byl kritizován Svazem měst a obcí, který konstatoval, že účast na projektu by měla být dobrovolná, včetně rozsahu poskytovaných služeb.¹¹⁹

Projekt Czech POINT je považován za jeden z úspěšných realizovaných projektů v rámci digitalizace veřejné správy. Czech POINT slouží jako asistované místo pro veřejnou správu, kde mohou jak obecní úřady, krajské úřady, tak i notáři a další právnické osoby vydávat různé dokumenty a výpisy.

Ve zkratce lze Czech POINT přeložit jako český národní informační terminál pro podání a ověření. Kontaktní místa systému Czech POINT jsou navázána na Portál veřejné správy a Portál občana. Portál občana funguje jako vstupní brána do státních elektronických služeb a umožňuje bezpečnou a spolehlivou komunikaci mezi občany a státem. Občané se mohou na tento portál přihlašovat pomocí datových schránek,

¹¹⁸ ŠPAČEK, David. *EGovernment - cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H.Beck, 2012, s. 88. ISBN 978-80-7400-261-8.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 79

elektronických občanských průkazů a dalších elektronických identifikačních prostředků. Projekt celého systému je spravován a provozován ministerstvem vnitra.¹²⁰

Tímto projektem se stát snaží vytvořit zajištěnou službu pro komunikaci s úřady skrze jedno univerzální místo, kde je možné získat a ověřit data, získat výstupy z rejstříků, úředně ověřit dokumenty a listiny, konverze dokumentů do elektronické podoby a naopak, získat informace o průběhu správního řízení atd. Projekt zajišťuje také takzvanou úschovnu systému Czech POINT, která slouží jako úschovna dokumentů pro autorizovanou konverzi dokumentů. Tato úschovna se využívá pro dočasné uložení dokumentů v rámci konverze, kdy tyto dokumenty lze uschovat na úložišti po dobu 3 dnů.¹²¹

V současnosti je možné nalézt na území České republiky celkem 7 368 kontaktních míst, kde hlavní část kontaktních míst veřejné správy tvoří obecní úřady, a to dokonce z 80 %. Druhou největší část tvoří Česká pošta se 13 %, na třetím místě jsou notáři, kteří tvoří 6 % a v poslední řadě i hospodářská komora, která tvoří jen jedno pouhé procento. Ke dni 20. 3. 2023, vydaly kontaktní místa veřejné správy během celého časového období své existence dohromady 30 208 704 výstupů. Mezi nejčastější výstupy patřily v roce 2022 hlavně výpis z rejstříku trestů fyzických a právnických osob, druhým nejčastěji vydávaným dokumentem byl výpisy ze základních registrů a na třetím nejběžnějším dokumentem byl výpis z katastru nemovitostí. Nejvíce požadovanou službou byla v roce 2022 konverze dokumentů a zřízení datových schránek, o které si zažádalo celkem 148 693 subjektů.¹²²

Celkové výstupy projektu Czech POINT tedy spočívají v usnadnění komunikace s veřejnou správou prostřednictvím ověřených informací o lidech a organizacích.

¹²⁰ MVČR. *Co je Czech POINT* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-czech-point.aspx>

¹²¹ MARCHAL, Stanislav A., Josef PROKEŠ, Bohumír ŠTĚDRONĚ a Zdeněk VANÍČEK. *Právní aspekty eGovernmentu v České republice*. Praha: Linde Praha, 2011, s. 119-122. ISBN 978-80-7201-855-0.

¹²² *Statistiky "Czech POINT"* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/statistiky-czp/>

4.1.4 Základní registry

Co se týče základních registrů, jejich systém byl uveden do provozu 1. 7. 2012, avšak k jejich spuštění mělo dojít už v roce 2011, kdy došlo ke spuštění registrů do ostrého provozu. Systém základních registrů je zakotven v zákoně č. 111/2009 Sb., o základních registrech, který se považuje také za nejdůležitější fázi v budování těchto registrů. K budování registrů přispěl také zákon č. 227/2009 Sb., o základních registrech z roku 2009.¹²³

Tímto způsobem byla vytvořena sjednocená databáze s referenčními údaji, které jsou okamžitě dostupné online pro oprávněné uživatele. V praxi se jedná o čtyři základní registry, které poskytují informace pro specifické oblasti, zvané agendy, které jsou registrovány a evidovány a pro které mohou být tyto údaje využívány. Základní registry shromažďují a uchovávají základní informace o obyvatelích, firmách a dalších subjektech. Tyto registry jsou významným nástrojem pro zajištění interoperability mezi různými úřady a institucemi veřejné správy.¹²⁴ Jedná se o registry:

- ROS - je zkratka pro registr osob, který vede údaje o všech právnických osobách a jejich organizačních složkách, o fyzických osobách podnikajících, o zahraničních osobách podnikajících a jejich organizačních složkách, o organizacích s mezinárodní působností, o organizačních složkách státu a orgánech veřejné moci
- ROB - je zkratka pro registr obyvatel, který obsahuje údaje o všech občanech s trvalým bydlištěm, o cizincích s povolením pobytu a o občanech jiných států, kteří mají záznam v jiném českém registru
- RUIAN¹²⁵ - je zkratka pro registr územní identifikace adres a nemovitostí obsahující údaje územní, správní členění státu, ulice, domy a podobně

¹²³ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

¹²⁴ VODIČKA, Milan. *3D: Data, daně digitálně aneb ajiřákem proti své vůli*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 22. ISBN 978-80-7478-671-6.

¹²⁵ Vyhláška č. 359/2011 Sb. o základním registru RUIAN stanovila jednotné pravidlo pro zápis adresy v České republice. Před tímto předpisem neexistovalo žádné také jednotné pravidlo a každá organizace používala svůj vlastní způsob. Všeobecně se používalo pořadí údajů z poštovního řádu České pošty. Vyhláška dále stanovuje pořadí údajů jako název obce, název ulice, číslo popisné nebo orientační a PSČ. To usnadňuje doručování a jednoznačně identifikuje adresy. Tamtéž, s. 22

- RPP - zkratka pro registr práv a povinností, který nemá přesně vytyčenou a stanovenou svou náplň¹²⁶

Díky těmto registrům mají úřady k dispozici vždy aktuální údaje a občan tak není nucen při každém jednání s orgánem veřejné správy tyto údaje dokládat. Vhodné by bylo také zmínit to, že systém základních registrů není stavěn na znalosti rodného čísla jako některé databáze. Vzhledem k tomu, že se mnozí obávají zneužití jejich rodného čísla, je toto číslo nahrazeno identifikátorem fyzické osoby (ZIFO), který generuje Úřad pro ochranu osobních údajů.¹²⁷ Těmto identifikátorům jsme se v této bakalářské práci již také podrobně věnovali.

Na systém základních registrů jsou dále napojeny aplikace orgánů veřejné správy, které z registrů čerpají aktuální referenční údaje a jejich případné změny. Na základní registry jsou připojeny všechna ministerstva, statutární města a krajské úřady. Samotné registry jsou v gesci Ministerstva vnitra, který systém spravuje a zabezpečuje.¹²⁸

4.1.5 KIVS - Komunikační infrastruktura veřejné správy

Pod zkratkou KIVS se ukrývá centrální funkční celek s názvem Komunikační infrastruktury veřejné správy, jejíž hlavním účelem je propojovat informační systémy subjektů státní správy a samosprávy a zároveň poskytovat přístup ke službách eGovernmentu s definovanou bezpečností a SLA parametry. KIVS se skládá ze dvou základních složek: Centrálního místa služeb (CMS) a sítě propojené s CMS (KIVS). CMS/KIVS je považován za jeden celek, který slouží pro síťové a bezpečné propojení eGovernmentu jako oddělená infrastruktura.¹²⁹

KIVS představuje klíčový krok k zvýšení efektivity propojení mezi orgány veřejné správy, umožňuje bezpečný přenos dat a nastavení standardů pro komunikaci

¹²⁶ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 77-78. ISBN 978-80-247-2462-1

¹²⁷ LAPÁČEK, Jiří. *Jak na datovou schránku a elektronickou komunikaci s úřady*. Brno: Computer Press, 2012, s. 13. ISBN 978-80-251-3680-5.

¹²⁸ VODIČKA, Milan. *3D: Data, daně digitálně aneb aťákem proti své vůli*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 23. ISBN 978-80-7478-671-6.

¹²⁹ KOMUNIKAČNÍ INFRASTRUKTURA VEŘEJNÉ SPRÁVY [online]. Ministerstvo vnitra ČR, Úřad pro government IT services, [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/nap:komunikacni_infrastruktura_verejne_spravy

mezi různými subjekty. Díky KIVS jsou veřejné instituce, včetně Czech POINTů a registrů, propojeny a komunikují mezi sebou. V roce 2007 začala realizace projektu KIVS, jelikož v té době existovalo mnoho datových linek od různých ministerstev a úřadů a jejich počet stále narůstal. Hlavním cílem projektu KIVS bylo tedy nahradit všechny existující datové linky jedinou datovou sítí, která by zajišťovala bezpečné připojení a poskytovala širokou škálu služeb. Projekt KIVS měl také za cíl zrušit monopol na poskytování datových služeb, který byl v té době v rukou několika málo poskytovatelů.¹³⁰

Po diskuzi v roce 2022 s Ministerstvem vnitra, Odborem hlavního architekta eGovernmentu, bylo také rozhodnuto, že je nezbytné, aby všechny obce s rozšířenou působností dokončily přechod na centrální agendy eGovernmentu a agendy přenesené působnosti do KIVS/CMS (Komunikační infrastruktura veřejné správy, Centrální místo služeb) bezodkladně a s okamžitou platností. Povinnost vychází již se samotného zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, kde je stanoveno, že obce s rozšířenou působností mají povinnost při komunikaci se službami eGovernmentu výhradně používat infrastrukturu KIVS/CMS místo volného internetu.¹³¹

4.1.6 Zákon o eGovernmentu

Poslední a nedílnou součástí panáčka eGona je jeho srdce, které je tvořeno zákonem č. 300/2008 Sb., o eGovernmentu. Tímto zákonem jsme ale se již v této bakalářské práci podrobně zabývali, a to v kapitole týkající se legislativy eGovernmentu.

¹³⁰ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

¹³¹ KALINA, Oldřich a Alena KLIMTOVÁ. *Přechod čerpání centrálních agend eGovernmentu a agend přenesené působnosti do KIVS/CMS* [online]. 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/cs/novinky/a/prechod-cerpani-centralnich-agend-egovernmentu-a-agend-prenesene-pusobnosti-do-kivs-cms>

5. eGovernment ve vybraných státech a jejich srovnání

V této kapitole se zaměříme na některé zajímavosti evropských států v oblasti eGovernmentu.

5.1 eGovernment v pojetí České republiky a její srovnání s ostatními státy

Na začátek této kapitoly, by bylo vhodné se trochu zamyslet nad tím, jak si vůbec vede Česká republika v oblasti digitalizace či jak si vede samotný eGovernment. Ať to chceme slyšet nebo ne, Česká republika bohužel v porovnání s ostatními zeměmi výrazně zaostává, ale i přesto jsme se v některých věcech v posledních letech zlepšili.¹³²

Pokud bychom se měli ohlédnout do historie, přesněji do nultých let, v tomto období se Česká republika nacházela kolem 30. místa ve světě a kvůli relativní nečinnosti se Česko bohužel ještě více propadlo. V roce 2018 jsme se v celosvětovém měřítku propadli až na 54. místo a z hlediska digitální participace jsme se ocitli až na 96. místě, za zeměmi jako Ukrajina, Uganda nebo Ghana. Tento report vydává již od roku 2004 Organizace spojených národů (OSN), ve kterém zahrnuje všechny své členské státy (celkem 193). Tento výstup je měřen takzvaným eGovernment Development Indexem (EGDI), který je tvořen třemi komponentami, kde každý z nich hodnotí jinou oblast. Prvním komponentem je Online Service Index (OSI), který hodnotí hlavně eGovernment obecně, dále portály či webové stránky veřejné správy. Druhou částí tohoto výstupu je Telecommunication Infrastructure Index (TII), který naopak hodnotí dostupnost a kvalitu internetu. Poslední komponent zvaný Human Capital Index hodnotí gramotnost a vzdělanost. Vše je ještě doplněno indexem EPI, který má za úkol hodnotit sdílení informací mezi veřejnou správou a participací.

Co se týče hodnocení pokroků zemí Evropské unie, Evropská komise zveřejňuje každoročně již od roku 2014 index digitální ekonomiky a společnosti (DESI), který se skládá z pěti komponent. Každá komponenta je tvořena sadou indikátorů, které hodnotí různé aspekty digitálního světa, jako je konektivita, lidský kapitál, využívání internetových služeb, integrace digitálních technologií a digitální

¹³² PAVLÍK, Marek, Karel ŠIMKA, Josef POSTRÁNECKÝ, Richard POMAHAČ a kolektiv. *Moderní veřejná správa. Zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 88. ISBN 978-80-7598-048-9.

veřejné služby. Podle tohoto indexu se Česko postupně propadá, přičemž v roce 2015 bylo na 14. místě se skóre 55, což odpovídalo průměru EU. V roce 2019 se však propadlo na 18. místo se skóre 50, což je podprůměrné v rámci EU.¹³³

Proč tomu tak je? Odpověď bude znít velmi jednoduše - v české legislativě není elektronizace podporována příliš efektivně. Pro veřejnou správu jsou klíčové legislativní předpisy, nicméně Česko má v Evropské unii největší počet právních norem a často se přehlíží jejich propojení. Obzvláště na úrovni obcí chybí data nezbytná pro vybírání místních poplatků, jako například informace o rodinných vztazích. Zavedení digitálních technologií do české veřejné správy je tedy ztíženo tím, že není možné některé aktivity jednoduše a jasně popsat jako procesy, které by mohly být digitalizovány. Toto je zásadní rozdíl oproti soukromému sektoru.¹³⁴

Nejnovější hodnocení DESI je z roku 2022, kde se Česká republika ocitla na 19. místě z 27 členských států a bohužel si o jednu příčku pohoršila. V porovnání s rokem 2021 jsme se zlepšili v oblasti digitálních služeb a konektivity, naopak zhoršení můžeme pozorovat v oblasti integrace digitálních technologií.¹³⁵

Na tento stav reagoval také místopředseda vlády pro digitalizaci a ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš, který minulý rok předložil návrh zákona o vzniku Digitální a informační agentury zvané DIA. Tato agentura vznikla k 1. 1. 2023 a plnou působnost by měla nabýt k 1. 4. 2023. Agentura by měla hlavně zlepšit úroveň digitalizace veřejné správy a udělat Česko zase o něco více digitálním. Agentura DIA bude stanovovat nové normy a implementovat sjednocenou metodiku, aby zlepšila projektové řízení digitalizace. Jejím cílem je výrazně zlepšit služby v oblasti centrální koordinace a sdílení dat, což usnadní život občanům. Díky nové agentuře již občané nebudou muset opakovaně sdělovat úřadům své údaje, které jsou již dlouhodobě evidovány státem. DIA

¹³³ SOUKUPOVÁ, Bára. *Česko v digitálních žebříčcích* [online]. 2020 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.profant.eu/2020/cesko-v-zebriccich.html>

¹³⁴ Honzík, Jan. *EGovernment v Česku pokulhá, jak z toho ven?* [online]. 2021 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.helios.eu/novinky/egovernment-v-cesku-pokulhava-jak-z-toho-ven>

¹³⁵ NOVÁK, Jaromír. *Lepší připojení, ale příliš pomalá digitalizace. Jak Česko dopadlo v evropském hodnocení DESI?* [online]. 2022 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/lepsi-pripojeni-ale-prilis-pomalá-digitalizace-jak-cesko-dopadlo-v-evropskem-hodnoceni-desi/>

byla vytvořena hlavně kvůli nedostatečnému pokroku digitalizace v oblasti veřejné správy v České republice.¹³⁶

Jak v mezinárodním srovnání, tak ve srovnání s ostatními členskými státy Evropské unie, má Česká Republika velký potenciál pro zlepšení. Avšak je nutné zmínit, že tyto hodnocení a výstupy jsou pro naši republiku velmi vzácným a cenným zdrojem inspirace od úspěšnějších zemí a také motivací k neustálému zlepšování. A takovým způsobem bychom měli všechna tato hodnocení jako společnost vnímat.¹³⁷

5.2 eGovernment ve státech Evropské unie

V této kapitole se zaměříme na stav eGovernmentu v evropských zemích a jak se jednotlivé státy snaží využívat digitální technologie k zlepšení svých veřejných služeb a interakce se svými občany. Představíme si také některé z nejúspěšnějších projektů eGovernmentu v různých evropských státech a zhodnotíme klíčové faktory, které vedou k úspěšné implementaci digitálních inovací ve veřejné správě.

5.2.1 eGovernment ve Francii

Zaměříme-li se nejdříve na elektronickou komunikaci ve Francii, zde se vrátíme až do roku 2000, kdy bylo významně upraveno francouzské právo vztahující se k této problematice. Zákon uznává elektronické dokumenty jako původní, pokud jsou vybaveny potřebnými prostředky k ověření jejich autentičnosti a zachování integrity obsahu. Proto jsou tyto dokumenty opatřeny elektronickým podpisem.

Jak je na tom elektronická fakturace? Ve Francii může být elektronická faktura předána ve dvou formátech, a to ve strukturovaném a nestrukturovaném formátu. Strukturovaná faktura je ve formátu, který je reprodukovatelný počítačovým programem, naopak nestrukturovaná faktura není automaticky reprodukovatelná. I ve

¹³⁶ BUKAJOVÁ, Nikola. *Ivan Bartoš zahájil reorganizaci digitalizace státní správy. Expertní centrum bude udávat technologický směr a zlepší kulturu řízení digitalizace* [online]. 2022 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/ivan-bartos-zahajil-reorganizaci-digitalizace-statni-spravy--expertni-centrum-bude-udavat-technologicky-smer-a-zlepsi-kulturu-rizeni-digitalizace-198317/>

¹³⁷ PAVLÍK, Marek, Karel ŠIMKA, Josef POSTRÁNECKÝ, Richard POMAHAČ a kolektiv. *Moderní veřejná správa. Zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy*. Praha: Wolters Kluwer, 2020, s. 88. ISBN 978-80-7598-048-9.

Francii musí faktura samozřejmě splňovat nějaká základní kritéria a díky nim je pak přijata daňovým úřadem.¹³⁸

Ve Francii se za pokrokovou koncepci v oblasti eGovernmentu považuje projekt s názvem *Projet bien avancé en France*. Na základě tohoto projektu, který vychází ze zákona z roku 2000, je doručení správnímu úřadu považováno za splněné, jestliže je elektronická pošta zaslána takovému úřadu a je doprovázena doručenkou. Co se týče online služeb, ty jsou zdarma pro všechny podnikající osoby. Fyzické osoby mají také možnost podat online daňové přiznání a celá procedura je zabezpečena online a zdarma elektronickým certifikátem. Z pohodlí domova mohou občané Francie také platit domovní daň nebo daň pozemkovou. Online přiznání o dani mohou podat také právnické osoby.

Co ve Francii nenajdeme, jsou zákonem uložené podmínky pro archivaci. Ve Francii se vytvořilo sdružení AFNOR, působící na mezinárodní úrovni, a to s několika normami, které se týkají právě elektronického archivnictví. AFNOR sdružení prezentuje technická a organizační opatření, jejichž cílem je zajistit spolehlivost a bezpečné uchování elektronických dokumentů prostřednictvím záznamu a obnovy integrity těchto dokumentů.

5.2.2 eGovernment v Belgii

Belgický zákon z roku 2000 přinesl nové předpisy v oblasti důkazních prostředků, které se zaměřují na nové typy podpisů. V Belgii se předvídá, že pokud jsou elektronické údaje důkazem o integritě dokumentu a lze je spojit s určitou osobou, mohou být takové dokumenty použity jako důkaz. V některých případech má elektronický podpis stejnou právní hodnotu jako vlastnoruční podpis.

V roce 2006 Belgie přijala také zákon o elektronickém soudním řízení, který upravuje oblast soudních procesů tak, aby byly všechny procesní úkony, které vyplývají ze zákona nebo prováděcích předpisů, vytvářeny, podepisovány, komunikovány a archivovány v elektronické podobě.

Před rokem 2004 bylo nutné, aby elektronická fakturace byla schválena příslušným úřadem, nicméně v roce 2004 byl vytvořen zákon, který umožňuje použití

¹³⁸ LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008, s. 124. ISBN 978-80-247-2462-1.

elektronické fakturace. Podle tamní legislativy je také možné archivovat fakturaci v elektronické podobě. Nicméně faktury v papírové podobě nesmí být převedeny do elektronické podoby bez zničení originálu.¹³⁹

5.2.3 eGovernment v Dánsku

Dánsko patří spolu s Estonskem a Finskem mezi přední evropské země v oblasti digitalizace, což je prokázáno výsledky Indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) Evropské komise, kde se Dánsko umístilo na 2. místě. V Dánsku mají občané širokou škálu možností k vyřizování státních služeb online a využívají tuto možnost velmi efektivně.

Více než 95 % žádostí o peníze a 97 % registrací dětí do základních škol probíhá online. Žádost o příspěvky na bydlení nebo děti není dokonce nutné podávat, protože státní úřady jsou propojeny s centrálními IT systémy a mohou najít potřebné informace samy. Komunikace mezi občany, soukromým sektorem a úřady probíhá elektronicky prostřednictvím datové schránky.¹⁴⁰

Dánsko se také umísťuje na předních místech v porovnání s ostatními zeměmi EU, co se týče digitálního stavu zdravotnictví. Existuje však mnoho faktorů, které mohou způsobit rozdílnou úroveň mezi srovnávanými zeměmi, jako je organizace zdravotnického systému, politická stabilita, spolupráce hlavních aktérů zdravotního systému, počáteční podmínky při zahájení postupu nebo úroveň vzdělání obyvatelstva.¹⁴¹

5.2.4 eGovernment ve Finsku

Finsko je vyzdvihováno hlavně pro nabízení internetového přístupu, jako základního lidského práva a využití radiofrekvenční identifikace (RFID). Podle indexu DESI z roku 2020 se řadí na přední místo z 28 členských států EU s hodnocením 72,3 díky vynikajícím digitálním veřejným službám a integraci digitálních technologií.

¹³⁹ Tamtéž, s. 127-128

¹⁴⁰ *Vicepremiér Ivan Bartoš navštívil Digital Hub Denmark v Kodani a účastnil se expertních jednání o digitalizaci* [online]. 2022 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vicepremier-ivan-bartos-navstivil-digital-hub-denmark-v-kodani-a-ucastnil-se-expertnich-jednani-o-digitalizaci--198538/>

¹⁴¹ MOLÁČEK, Petr. *Proč může být digitalizace zdravotnictví v Dánsku oproti Česku dlouhodobě úspěšná* [online]. 2022 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.chip.cz/novinky/proc-muze-byt-digitalizace-zdravotnictvi-vdansku-oproti-cesku-dlouhodobe-uspesna/>

Faktorem, který k tomuto úspěchu přispívá, je aktivní spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem a vysoká úroveň digitální gramotnosti obyvatelstva, kde 76 % populace má základní nebo nadstandardní digitální dovednosti. To z nich činí jednu z nejtechnologičtějších zdatných populací v EU i celosvětově.¹⁴²

V roce 1994 byl ve Finsku také přijat zákon o archivnictví, který přinášel zásadní změny. Tento zákon se týká zejména elektronických dokumentů a platí pro veřejný sektor. V jeho rámci je dokument definován jako písemná, obrazová nebo zvuková prezentace. Díky tomuto zákonu je možné archivovat i dokumenty, které byly přeměněny nebo upraveny. Zákon o archivnictví ve Finsku upravuje také elektronickou archivaci v rámci spisové služby. Pro registraci spisu je nutné označit čas jeho doručení a ověřit původ a pravost dokumentu.¹⁴³

5.2.5 eGovernment v Německu

Podle zveřejněné studie z roku 2021, Německo značně zaostává v oblasti digitální vlády. Umístilo se na 24. místě ze 28 zkoumaných zemí, za Chile, Kolumbií a Brazílií. V oblasti datového veřejného sektoru se Německo umístilo na posledním místě a zaznamenalo nejnižší hodnotu mezi zeměmi OECD¹⁴⁴. V posledních letech však německá vláda už podnikla kroky ke zlepšení a přijala strategii otevřených dat. Německá vláda také novelizovala zákon o eGovernmentu, který se více zaměřuje na otevírání dat ve veřejném sektoru.¹⁴⁵

¹⁴² SEAR, Mohammad. *Finland: A global pioneer and front-runner in digital government* [online]. 2021 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/pulse/finland-global-pioneer-front-runner-digital-government-sear>

¹⁴³ UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICĚ* [online]. Brno, 2012 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/r3iqk/Diplomova_prace.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil.

¹⁴⁴ OECD je zkratka pro Organizaci pro hospodářskou politiku a rozvoj, která byla založena v roce 1962. V současné době má tato organizace celkem 30 členských států mezi které patří například: Rakousko, Kanada, Belgie, Dánsko, Německo, ale i Česká republika, která se dodatečně přidala v roce 1995. OECD. *Základní informace o OECD* [online]. 2020 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-oecd>

¹⁴⁵ NOYAN, Oliver. *Germany still lagging far behind on e-government, open data* [online]. 2021 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/smart-cities/news/germany-still-lagging-far-behind-on-e-government-open-data/>

6. Elektronizace a veřejnost

V této kapitole se budeme krátce věnovat tomu, jakým způsobem se digitalizace a elektronizace projevují v různých oblastech naší společnosti, jaký je vztah obyvatelstva k novým technologiím a zda tyto nové technologie využívají ve svém životě. Kapitola bude vycházet z oficiálních dat Ministerstva vnitra, dat Evropské komise zvaných Eurobarometr a z dalších odborných dat a webových stránek.

6.1 Data z Eurobarometru

Eurobarometrické průzkumy jsou oficiálním průzkumným nástrojem, který používají Evropský parlament, Evropská komise a další instituce a agentury EU k pravidelnému monitorování stavu veřejného mínění v Evropě. Otázky v Eurobarometru se týkají především Evropské unie jako celku, ale také vybraných politických a sociálních témat. Eurobarometr poskytuje kvalitní a relevantní data nejen pro odborníky a výzkumníky, ale také pro média a širokou veřejnost.¹⁴⁶

V prosinci roku 2019 uskutečnila Evropská komise průzkum nazvaný jako *Zvláštní Eurobarometr 503*, který zahrnuje otázky týkající se dopadu digitalizace na náš každodenní život. V tomto průzkumu byla použita metodologie osobního dotazování, na základě kterého bylo v ČR provedeno celkem 1001 rozhovorů. Průzkumu se zúčastnilo celkem 28 zemí, mezi které se řadí například Rakousko, Belgie, Estonsko, Slovensko nebo Ukrajina. Jaké výsledky tento průzkum přinesl?

Prvním tématem, kterým se Eurobarometr zabýval, bylo téma *Digitalizace, udržitelnost a životní prostředí*. Otázky v tomto tématu se týkaly hlavně využívání digitálních přístrojů, energie spotřebované při online datování, recyklace digitálních přístrojů a jejich výměna. U otázky, zda by informace o spotřebované energii na streamování videí nebo vyhledávače nějakým způsobem ovlivnila občany od používání těchto služeb, odpovědělo až 72 % lidí, že tato informace je neovlivní. Až 33 % občanů by bylo také ochotno recyklovat svůj starý digitální přístroj v případě, že by měli blízko recyklační zařízení. Dalších 29 % lidí by svůj digitální přístroj recyklovalo jen tehdy, pokud by si byli jistí, že to nebude představovat žádné potencionální riziko pro jejich soukromí.

¹⁴⁶ EUROPEAN PARLIAMENT. Eurobarometer [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/cs/be-heard/eurobarometer>

Druhým dotazovaným tématem bylo *Sdílení osobních údajů a jejich kontrola*, která je v dnešním digitálním světě více než důležitá. Toto téma obsahovalo jen dvě otázky, které se týkaly poskytnutí osobních údajů veřejným službám, za jakým účelem by tyto data občané poskytli a zda by chtěli převzít aktivnější roli při kontrole a využívání jejich osobních údajů. Největší procento občanů (39 %) není ochotno sdílet žádné ze svých osobních dat pro žádné účely. O procento méně občanů by bylo ochotno sdílet data jen pro zlepšení lékařského výzkumu nebo lékařské péče. Avšak až polovina dotazovaných občanů by nechtěla převzít aktivnější roli při kontrole využívání jejich osobních údajů. Tento výsledek je opakem výsledku všech obyvatel v Evropské unii, ve které by až polovina občanů, chtěla převzít aktivnější kontrolu nad využíváním jejich údajů.

Dalším rozebíraným tématem v Eurobarometru bylo téma *Digitální identity a online služeb*. Toto téma obsahovalo opět jen dvě otázky, které měly za úkol zjistit, jak se občané v každodenním životě identifikují při přístupu k online službám a zda by bylo pro ně užitečné mít jedinou digitální identifikaci, která by sloužila pro všechny online služby. Nejčastější odpovědí bylo, že jediná digitální identifikace by byla pro občany ČR docela užitečná. Co se týče identifikace při přístupu do online služeb, zde občané nejčastěji volili identifikaci pomocí uživatelského jména, emailové adresy a hesla nebo přihlašování přes účet v sociálních médiích.

Tento výzkum obsahoval dále ještě tři témata týkající se dezinformací, digitálních dovedností a online nákupů.¹⁴⁷ Těmito tématy se v této bakalářské práci již dále nebudeme zabývat, neboť nejsou pro tuto práci již tolik relevantní.

6.2 Průzkumy Ministerstva vnitra České republiky

Bylo by vhodné zde zmínit také průzkumy a data pocházející přímo z Ministerstva vnitra ČR, které v období 1. 3. 2018 - 28. 2. 2022, provedlo výzkum

¹⁴⁷ Attitudes towards the Impact of Digitalisation on Daily Lives. Special Eurobarometr 503. Belgium: European Commission, 2020. [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2228>

týkající se *Vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a propagace aktivit v oblasti eGovernmentu*.¹⁴⁸

Projekt si klade za cíl zlepšit informovanost veřejnosti o moderních nástrojích eGovernmentu a poskytnout informace o tom, jak tyto nástroje správně využívat v konkrétních situacích. Dalším cílem je zvýšit efektivitu správních agend pomocí vzdělávání úředníků v oblasti eGovernmentu. K tomu budou použity speciální nástroje, které pomohou aktivně a efektivně naučit vybrané skupiny, jak využívat elektronické nástroje v praxi. Projekt obsahuje také čtyři základní klíčové aktivity.¹⁴⁹

Analýza ukazuje, že více než polovina lidí zná pojem eGovernment a vnímá ho jako možnost vyřídit věci na dálku bez návštěvy úřadu. Informační kampaň zaznamenala významný nárůst povědomí o této problematice. Zhruba třetina občanů se cítí dobře informována o možnostech elektronické komunikace se státem. Lidé spontánně uvádějí konkrétní nástroje eGovernmentu, jako jsou datová schránka, email, elektronický podpis, Portál občana a eObčanka. V oblasti elektronizace navrhuji lidé především prodlužování/vydávání dokladů, placení poplatků, daní, služeb a pokut, stavebních povolení, náhledů, výpisů a změn v registrech, podávání žádostí obecně, v záležitostech spravovaných Finančním úřadem nebo Dopravním inspektorátem a v oblasti sociálních dávek. V roce 2021 pozorujeme významný nárůst povědomí o těchto nástrojích eGovernmentu a snížení neznalosti.

Podle analýzy zná 51 % populace Portál občana, což je významný nárůst z původních 30 %. Vzrostl také podíl osob, které se do něj přihlásili, a to jak těch, kteří využili jeho služby, tak těch, kteří je ještě nezkoušeli (celkový nárůst o 8 % ze 2 %). Problémy s přihlášením měly 4 % lidí, kteří nemají eObčanku nebo datovou schránku. Zatímco 76 % lidí zná datové schránky, využívá je jen 10 %, zatímco dalších 3 % lidí plánuje je využít. Motivací pro jejich využití jsou úspora času a jednodušší komunikace, ale bariérami jsou faktory jako nepotřebnost nebo nedostatečné znalosti k tomu, k čemu slouží. Podobně je na tom eObčanka, kterou zná 61 % populace, ale využívá ji jen 2 %,

¹⁴⁸ *Vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a propagace aktivit v oblasti eGovernmentu* [online]. 2022 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/vzdelavani-zamestnancu-verejne-spravy-a-propagace-aktivit-v-oblasti-egovernmentu?inheritRedirect=false

¹⁴⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. (2018). *Vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a propagace aktivit v oblasti eGovernmentu*. [online] [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vzdelavani-zamestnancu-verejne-spravy-a-propagace-aktivit-v-oblasti-egovernmentu.aspx>

zatímco dalších 9 % plánuje její využití. Motivací k tomu jsou například sjednocení dokladů a jednodušší komunikace, ale bariéry zahrnují nedostatek potřeby nebo nedostatek informací k tomu, k čemu slouží. Pouze 3 % populace využilo návod na přihlášení do Portálu občana, přestože ho zná 22 % lidí.¹⁵⁰

Z dat vyplývá, že povědomí občanů ČR o eGovernmentu se zvyšuje, ale stále není dostatečné. Zatímco většina lidí zná datové schránky a eObčanku, využívá je jen menší procento populace. Portál Občana zná přes polovinu populace, ale třetina lidí ho nikdy nevyzkoušela. Navíc stále existují bariéry, které brání lidem využívat eGovernmentu, jako jsou například nedostatek informací o tom, k čemu slouží jednotlivé služby, nebo nedostatek technického vybavení pro přístup.

Ze všech průzkumů také vyplývá, že je stále třeba pracovat na propagaci a osvětě v oblasti eGovernmentu, aby se zvýšila jeho penetrace a využívání ze strany občanů. Je také třeba překonat bariéry, které stojí v cestě využívání eGovernmentu, jako jsou nedostatečné informace, technologické bariéry nebo nedostatek motivace ze strany občanů. Výsledky ukazují, že zvyšování povědomí o eGovernmentu a jeho službách je klíčové pro jeho úspěch a rychlejší adopci ze strany občanů.

Celkově lze tedy říci, že povědomí o eGovernmentu se zlepšuje, ale je potřeba dále pracovat na informovanosti a motivaci občanů, aby využívali dostupné online služby.

¹⁵⁰ Analýza stavu znalostí občanů v oblasti eGovernmentu - závěrečná. Zpráva z kvantitativního výzkumu STEM/MARK. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/analyza-stavu-znalosti-obcanu-v-oblasti-egovernmentu-zprava-z-quantitativniho-vyzkumu.aspx>

Závěr

Elektronizace veřejné správy se stala velkou výzvou pro odborníky i veřejnost a byla dlouho diskutovaným tématem. Avšak v posledních letech byly provedeny změny v zákonech, které přispěly k rozvoji eGovernmentu v České republice. Například zákon o elektronické identifikaci nebo zákon o eGovernmentu přinesly významné změny, které měly pozitivní dopad na zlepšení kvality a efektivity veřejné správy.

Jak zákonem o eGovernmentu, tak dalšími zákony souvisejícími s tímto tématem se zabývala i samotná práce. První teoretická část objasnila základní pojmy a východiska, ze kterých pojem elektronizace vychází. Druhá část práce se věnovala historickému exkursu, do kterého spadá i reforma veřejné správy, která zde byla také velmi detailně popsána a vysvětlena. V souvislosti s reformou byly zmíněné také překážky, které bránily samotnému vývoji eGovernmentu. Jednou z těchto překážek byla především neexistence legislativy, která by umožňovala rozvoj služeb poskytovaných online.

Třetí stať této práce definovala již pojmy související s elektronizací, eGovernmentem a fenomény dnešní doby v této oblasti. Jak bylo popsáno již v úvodu, v důsledku celosvětové pandemie bylo vytvořeno několik nových projektů a digitálních služeb, které se stále více a více rozvíjejí a nové přibývají. Práce také pojednává o symbolu eGovernmentu a výstižně definuje všechny jeho prvky a jak tyto prvky může využít široká veřejnost. V průběhu psaní bakalářské práce byla pečlivě analyzována současná právní úprava týkající se eGovernmentu a souvisejících oblastí. Byly studovány platné zákony, nařízení a směrnice, stejně jako relevantní judikatura a praxe orgánů veřejné správy. Tyto právní předpisy byly důkladně porovnány s odbornou literaturou a dalšími zdroji, aby bylo dosaženo komplexního a aktuálního pohledu na téma. Na základě této analýzy byl vypracován obsah práce, který reflektuje aktuální stav právní úpravy v oblasti eGovernmentu a jejího vývoje.

V rámci práce se také podařilo provést srovnání situace v České republice s ostatními členskými státy EU. Bohužel, v této oblasti ČR nebyla úspěšná a za poslední rok si dokonce pohoršila o jednu příčku, kdy se umístila na 19. místě ze 27 členských států. Na druhou stranu, ČR se vylepšila v oblasti digitálních služeb a konektivity, zhoršení je patrné v oblasti integrace digitálních technologií, což může být způsobeno

nedostatkem investic do modernizace systémů veřejné správy a souvisejících technologií. Tento problém si však uvědomuje nejen odborná veřejnost, ale i vláda ČR, která v reakci na situaci vytvořila Digitální a informační agenturu, která má za úkol koordinovat digitální transformaci veřejné správy v ČR. Díky této iniciativě se může ČR posunout v digitalizaci a snížit tak rozdíly mezi sebou a průměrem Evropské unie.

Práce také poukazuje na výsledky průzkumu postoje veřejnosti k elektronizaci, které ukazují, že elektronizace veřejné správy v ČR je vnímána pozitivně a většina respondentů ji využívá a plánuje ji využívat i v budoucnu. Avšak, existuje určitý podíl obyvatel, kteří mají s digitálními službami menší zkušenosti nebo jim stále nedůvěřují.

Je důležité si uvědomit, že digitální transformace veřejné správy je komplexní proces, který vyžaduje neustálé úsilí a investice. Musíme být schopni přizpůsobit se rychle se měnícímu digitálnímu světu a hledat neustále nové způsoby, jak zlepšovat kvalitu a efektivitu našich digitálních služeb. V této souvislosti je nutné pracovat na větší integraci digitálních technologií do veřejné správy a posilovat důvěru veřejnosti v digitální služby.

Celkově lze tedy konstatovat, že elektronizace veřejné správy v ČR je významným krokem směrem k modernizaci a efektivitě veřejné správy a má pozitivní vliv na obyvatelstvo. Nicméně, stále je třeba pokračovat v rozvoji a zlepšování eGovernmentu, aby se dosáhlo maximálního potenciálu této oblasti a aby se uspokojily stále rostoucí nároky a požadavky občanů a podnikatelů.

Jak bylo již v úvodu nastíněno, elektronizace veřejné správy je téma, které se stále rozvíjí a přináší nové výzvy a příležitosti. I přesto, že byla tato problematika v bakalářské práci detailně popsána, stále existují další oblasti, které by si zasloužily bližší zkoumání a výzkum. Avšak i přesto, bylo psaní bakalářské práce věnováno maximum času, trpělivosti a úsilí k tomu, aby byl výklad co nejlépe podaný a aby bakalářská práce přispěla každému čtenáři k většímu pochopení problematiky eGovernmentu v České republice.

Resumé

The digitization of public administration has become a great challenge for professionals and the public and has been a widely discussed topic for a long time. In recent years, however, changes in laws have contributed to the development of eGovernment in the Czech Republic. For example, the law on electronic identification or the eGovernment law brought significant changes that had a positive impact on improving the quality and efficiency of public administration.

This bachelor thesis provides a theoretical basis for the concept of digitization, a historical overview of the reform of public administration, and obstacles that hindered the development of eGovernment. It also defines terms related to eGovernment and current phenomena in this field, including the creation of new projects and digital services due to the COVID-19 pandemic. The work also analyzes current legislation related to eGovernment and its development, as well as comparing the situation in the Czech Republic with other EU member states. The Czech Republic has improved in the area of digital services and connectivity, but it has not been successful in integrating digital technologies. However, the government has created the Digital and Information Agency to coordinate the digital transformation of public administration in the country.

This bachelor thesis also points out the need for further investment in the modernization of public administration systems and related technologies.

Seznam pramenů a literatury

Literatura

- GERLOCH, Aleš a Jan TRYZNA. Dualismus soukromého a veřejného práva a nový občanský zákoník: k jednotě a diferenciaci práva. *Právník*. 2014, 153(9), 730-745. ISSN 03247007.
- HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 7. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-049-2.
- HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 8. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-254-3.
- HENDRYCH, Dušan a kolektiv. *Správní právo. Obecná část, 9. vydání*. Praha: C.H.Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-624-1.
- HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy. 4. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.
- KLÍMA, Karel a kolektiv. *Státověda*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-86898-98-9.
- LAPÁČEK, Jiří. *Jak na datovou schránku a elektronickou komunikaci s úřady*. Brno: Computer Press, 2012. ISBN 978-80-251-3680-5.
- LIDINSKÝ, Vít, Ivana ŠVARCOVÁ, Petr BUDIŠ, Zbyněk LOEBL a Barbora PROCHÁZKOVÁ. *EGovernment bezpečně*. Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2462-1.
- LOUDA, Tomáš, Lenka VOSTRÁ a Jiří GROSPÍČ, ed. *Modernizace veřejné správy v Evropě a v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006. ISBN 80-7380-001-2.
- MARCHAL, Stanislav A., Josef PROKEŠ, Bohumír ŠTĚDRŮŇ a Zdeněk VANÍČEK. *Právní aspekty eGovernmentu v České republice*. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-855-0.
- SCHELLE, Karel. *Základy dějin veřejné správy*. Brno: Key Publishing, 2019, s. 55. ISBN 978-80-87475-59-1.
- ŠPAČEK, David. *EGovernment - cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Praha: C.H.Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-261-8.

- ŠTĚDRONĚ, B. *Úvod do eGovernmentu v České republice: právní a technický průvodce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. ISBN 978-80-87041-25-3.
- PAVLÍK, Marek, Karel ŠIMKA, Josef POSTRÁNECKÝ, Richard POMAHAČ a kolektiv. *Moderní veřejná správa. Zvyšování kvality veřejné správy, dobrá praxe a trendy*. Praha: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-7598-048-9.
- VODIČKA, Milan. *3D: Data, daně digitálně aneb ajťákem proti své vůli*. In: . Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-671-6.

Sekundární literatura

- HURDA, Jiří. *EGOVERNMENT & eGOVERNANCE* [online]. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta ekonomicko-správní, Katedra ekonomie. Vedoucí práce Ing. Jitka Doležalová.
- PAVLÍČKOVÁ, Klára. *Elektronizace veřejné správy v ČR - e-government* [online]. Třemošná, 2018. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.
- Špaček, David. (2013, září). *Veřejná správa a její funkce - úvod do teorie veřejné správy*. ECON MUNI, Brno, Česká Republika.
- TYKVARTOVÁ, Aneta. *Elektronizace veřejné správy v ČR – e-Government* [online]. Plzeň, 2019. Diplomová práce. Západočeská univerzita, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy. Vedoucí práce JUDr. Tomáš Louda, CSc.
- UHLÍŘOVÁ, Jitka. *EGOVERNMENT V ČESKÉ REPUBLICE* [online]. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Ekonomicko-správní fakulta. Katedra regionální ekonomie a správy. Vedoucí práce Ing. Vilém Pařil

Internetové zdroje

- Analýza stavu znalostí občanů v oblasti eGovernmentu - závěrečná. Zpráva z kvantitativního výzkumu STEM/MARK. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2021. [online]. Dostupné z:<https://www.mvcr.cz/soubor/analyza-stavu-znalosti-obcanu-v-oblasti-egovernmentu-zprava-z-quantitativniho-vyzkumu.aspx>

- *Aplikace Tečka se přejmenuje, stát do ní dá 50 milionů* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-aplikace-tecka-se-prejmenuje-stat-do-ni-da-50-milionu-40419354>
- ARCHI. *Klíčové zákony týkající se eGovernmentu* [online]. Dostupné z: https://archi.gov.cz/znalostni_baze:klicove_zakony_eg#klicove_zakony_tykajici_se_egovernmentu
- Attitudes towards the Impact of Digitalisation on Daily Lives. Special Eurobarometr 503. Belgium: European Commission, 2020. [online]. Dostupné z: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2228>
- *Bude vám od roku 2023 zřízena datová schránka? Pro všechny OSVČ bude povinná* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/bude-vam-od-roku-2023-zrizena-datova-schranka-pro-vsechny-osvc-bude-povinna/>
- BUKAJOVÁ, Nikola. *Ivan Bartoš zahájil reorganizaci digitalizace státní správy. Expertní centrum bude udávat technologický směr a zlepší kulturu řízení digitalizace* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/ivan-bartos-zahajil-reorganizaci-digitalizace-statni-spravy--expertni-centrum-bude-udavat-technologicky-smer-a-zlepsikulturu-rizeni-digitalizace-198317/>
- *Co je a co není ISVS* [online]. Dostupné z: <https://archi.gov.cz/>
- *Co je cloud computing?* [online]. Dostupné z: <https://azure.microsoft.com/cs-cz/resources/cloud-computing-dictionary/what-is-cloud-computing>
znalostni_baze:co_je_neni_isvs
- *Co je eGovernment a eGON CENTRUM* [online]. Dostupné z: https://www.ckrumlov.cz/docs/cz/co_je_egovernment_a_egon_centrum.xml
- *Digitální certifikát EU COVID* [online]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_cs
- *EGoverment - co to je a jak to u nás funguje* [online]. Dostupné z: <http://ezdrav.cz/egovernment-co-to-je-a-jak-u-nas-funguje/>
- eGovernment.cz. *Kybernetická bezpečnost* [online]. 2016. Dostupné z: <https://www.egovernment.cz/soubor/2016-2/>
- ESET. *Firewall* [online]. Dostupné z: <https://www.eset.com/cz/firewall/>

- ESFCR. *Státní informační a komunikační politika* [online]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/documents/21802/761522/>
- EUROPEAN PARLIAMENT. Eurobarometer [online]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/cs/be-heard/eurobarometer>
- GDPRsolutions.cz. *CO JSOU TO BIOMETRICKÉ ÚDAJE?* [online]. Dostupné z: <https://www.gdprsolutions.cz/slovník/biometricke-udaje/>
- Hlavní kontrolní a zkušební úřad (HKZU). *Ochrana utajovaných informací* [online]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/ochrana-utajovanych-informaci-pdf.aspx>
- Honzík, Jan. *EGovernment v Česku pokulhává, jak z toho ven?* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.helios.eu/novinky/egovernment-v-cesku-pokulhava-jak-z-toho-ven>
- HOUSER, Marek. *Stahujte: Oficiální (anti)covid aplikace Tečka a čTečka* [online]. 2021, 14.12. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/e-sbirka-a-e-legislativa-se-odkladaji-o-dalsi-rok-neodstartuji-driv-nez-v-roce-2023/>
- CHROUST, Martin. *Po Covid pasu uložíme do mobilu i další doklady. Chystá se aplikace eDokladovka* [online]. Dostupné z: <https://mobilmania.zive.cz/clanky/po-covid-pasu-ulozime-do-mobilu-i-dalsi-doklady-chysta-se-aplikace-edokladovka/sc-3-a-1352081/default.aspx>
- INSTITUT PRO VEŘEJNOU SPRÁVU. *Základní legislativa v oblasti eGovernmentu (eGON)* [online]. Dostupné z: https://www.institutpraha.cz/obj/obsah_fck/egon/pdf_programy/zakladni_legislativa.pdf
- ISVS.cz. *Jak je na tom projekt rozvoje veřejné správy? Část první.* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.isvs.cz/jak-je-na-tom-projekt-rozvoje-verejne-spravy-cast-prvni/>
- JANČAŘOVÁ, Lenka. *Strach z datových schránek. Lidé hromadně končí se živnostmi, i kvůli daňovému přiznání* [online]. 2023. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/zivnost-osvc-datova-schranka-povinnost-danove-priznani.A230223_122428_In_ekonomika_hma
- KALINA, Oldřich a Alena KLIMTOVÁ. *Přechod čerpání centrálních agend eGovernmentu a agend přenesené působnosti do KIVS/CMS* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.smocr.cz/cs/novinky/a/prechod-cerpani-centralnich-agend-egovernmentu-a-agend-prenesene-pusobnosti-do-kivs-cms>

- KÁLAL, Jan. *Ministerstvo informatiky už je minulostí* [online]. 2007. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/ministerstvo-informatiky-uz-je-minulosti/>
- *KOMUNIKAČNÍ INFRASTRUKTURA VEŘEJNÉ SPRÁVY* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, Úřad pro government IT services. Dostupné z: https://archi.gov.cz/nap:komunikacni_infrastruktura_verejne_spravy
- KOUBOVÁ, Michaela. *Kulatý stůl ZD: Covid-19 poukázal na nutnost elektronizace, ta může systému přinést i úspory* [online]. 2020, 5.6. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2020/06/kulaty-stul-zd-covid-19-poukazal-nutnost-elektronizace-ta-muze-systemu-prinest-i-uspory/>
- ManagementMania. *Privacy By Design* [online]. 2017. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/privacy-by-design>
- MOLÁČEK, Petr. *Proč může být digitalizace zdravotnictví v Dánsku oproti Česku dlouhodobě úspěšná* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.chip.cz/novinky/proc-muze-byt-digitalizace-zdravotnictvi-vdansku-oproti-cesku-dlouhodobě-úspěšná>
- Ministerstvo vnitra České republiky. (2018). *Vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a propagace aktivit v oblasti eGovernmentu*. [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vzdelavani-zamestnancu-verejne-spravy-a-propagace-aktivit-v-oblasti-egovernmentu.aspx>
- MINISTERSTVO VNITRA. *E-sbírka a e-legislativa* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>.
- MVČR. *Co je Czech POINT* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-czech-point.aspx>
- MVČR. *Historie ministerstva* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/historie-ministerstva-593131.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>
- MVČR. *Koncepce Klientsky orientovaná veřejná správa 2030* [online]. Praha, 2019. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>
- MVČR. *Koncepce Klientsky orientovaná veřejná správa 2030* [online]. Praha, 2021. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>
- MVČR. *Rada vlády pro informační společnost* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/rada-vlady-pro-informacni-spolecnost.aspx>

- NOVÁK, Jaromír. *Lepší připojení, ale příliš pomalá digitalizace. Jak Česko dopadlo v evropském hodnocení DESI?* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/lepsi-pripojeni-ale-prilis-pomala-digitalizace-jak-cesko-dopadlo-v-evropskem-hodnoceni-desi/>
- NOYAN, Oliver. *Germany still lagging far behind on e-government, open data* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.euractiv.com/section/smart-cities/news/germany-still-lagging-far-behind-on-e-government-open-data/>
- *NUTS - Informační web územního plánování* [online]. 2020. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>
- ODBOR EGOVERNMENTU. *Co je eGovernment?* [online]. 2015. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>
- ŘEHOŘEK, Martin. *E-volby snadno a rychle?* [online]. Dostupné z: <https://www.newps.cz/novinka/96-e-volby-snadno-a-rychle>
- SEAR, Mohammad. *Finland: A global pioneer and front-runner in digital government* [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.linkedin.com/pulse/finland-global-pioneer-front-runner-digital-government-sear>
- SLÍŽEK, David. *Co je eGovernment?* [online]. 2020, 8.12. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/e-sbirka-a-e-legislativa-se-odkladaji-o-dalsi-rok-neodstartuji-driv-nez-v-roce-2023/>
- *Sněmovna schválila návrh zákona o sdílení informací mezi úřady* [online]. Praha, 2021. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/03/05/snemovna-schvalila-navrh-zakona-o-sdileni-informaci-mezi-urady/>
- SOUKUPOVÁ, Bára. *Česko v digitálních žebříčkách* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.profant.eu/2020/cesko-v-zebricich.html>
- ŠPERKA, Roman. *Informační systémy ve veřejné správě* [online]. 2020. Dostupné z: https://is.slu.cz/el/opf/leto2020/INMBKISV/um/BKISV/Prednasky/ISVS_02_Informacni_systemy_ve_verejne_sprave.pdf
- *Statistiky "Czech POINT"* [online]. Dostupné z: <https://www.czechpoint.cz/public/statistiky-a-informace/statistiky-czp/>
- *Statistiky* [online]. 2023. Dostupné z: <https://info.mojedatovaschranka.cz/info/cs/stats.html>
- *Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 - 2020.* Ministerstvo vnitra České republiky. 2016. [online]. Dostupné z: <https://>

www.mvcr.cz/soubor/strategicky-ramec-rozvoje-verejne-spravy-v-cr-pro-obdobi-2014-2020.aspx

- ŠZCR. *REGISTR ÚZEMNÍ IDENTIFIKACE, ADRES A NEMOVITOSTÍ* [online]. Dostupné z: <https://www.szrcr.cz/cs/registr-uzemni-identifikace-adres-a-nemovitosti>
- Tripwire. *What Are Privacy-Enhancing Technologies (PETs)? A Comprehensive Guide* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.tripwire.com/state-of-security/privacy-enhancing-technologies-pet-comprehensive-guide>
- *Vicepremiér Ivan Bartoš navštívil Digital Hub Denmark v Kodani a účastnil se expertních jednání o digitalizaci* [online]. 2022. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vicepremier-ivan-bartos-navstivil-digital-hub-denmark-v-kodani-a-ucastnil-se-expertnich-jednani-o-digitalizaci--198538/>
- *Vítejte ve světě elektronické identifikace* [online]. Dostupné z: <https://info.identitaobcana.cz/>
- *Vzdělávání zaměstnanců veřejné správy a propagace aktivit v oblasti eGovernmentu* [online]. 2022.. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/projekty-opz/-/asset_publisher/ODuZumtPTtTa/content/vzdelavani-zamestnancu-verejne-spravy-a-propagace-aktivit-v-oblasti-egovernmentu?inheritRedirect=false
- *Základní informace o OECD* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/zakladni-informace-o-oecd>
- ZAVŘEL, Roman. *EDokladovka: Doklady v mobilu budeme mít už letos, nejpozději začátkem příštího roku* [online]. 2023. Dostupné z: <https://www.letemsvetemapple.eu/2023/01/09/edokladovka/>

Právní předpisy

- Nález Ústavního soudu ČR: sp.zn. Pl.ÚS 24/04.
- Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznamy utajovaných informací
- Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, a kterým se zkracuje volební období národních výborů.
- Ústavní zákon č. 294/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb.
- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

- Vyhláška č. 359/2011 Sb. o základním registru RUIAN
- Vyhláška č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností
- Vyhláška č. 496/2004 Sb., která upravovala činnost a povinnosti elektronických podatelů
- Vyhláška č. 523/2005 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zřízení nakládající s utajovanými informacemi a o certifikaci státních komor
- Vyhláška č. 646/2004 Sb., upravující podrobnosti o výkonu spisové služby
- Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu
- Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů.
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu